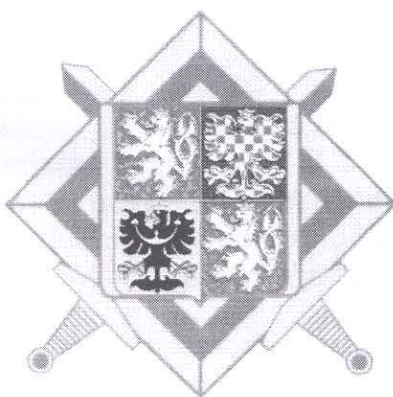

DOKTRÍNA ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

1.1.1.1

1.1.1.2 PRAHA
červen 2001

OBSAH

PŘEDMLUVA

ÚVOD

Kapitola 1

VÝCHODISKA DOKTRÍNY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Bezpečnostní prostředí

Vnější aspekty zajištění bezpečnosti

Vnitřní aspekty zajištění bezpečnosti

- Členění sil a prostředků AČR

Použití sil a prostředků AČR

Vojenské umění

Kapitola 2

NÁRODNÍ ÚKOLY OBRANY

Odpovědnost za národní úkoly obrany

Úloha AČR při zajišťování národních úkolů obrany a bezpečnosti státu

Zajištění celistvosti a nedotknutelnosti území státu

Účast AČR při zajišťování ústavního pořádku a bezpečnosti státu

Použití sil a prostředků AČR při odstraňování následků pohrom

Podpora spojeneckých ozbrojených sil hostitelskou zemí

Kapitola 3

VOJENSKÉ OPERACE

Kategorie vztahů

Krize a její řešení

Krize

Druhy činnosti v ozbrojeném konfliktu

Spektrum vojenských operací

Bojové operace

Nebojové operace

Speciální, informační a psychologické operace

Společný a mnohonárodní přístup k operacím

Společné operace

Mnohonárodní operace

Fáze operace

Charakteristické rysy operací

Kapitola 4

ZÁKLADY OPERACÍ

Vojenská síla

Principy použití vojenské (bojové) síly v operacích

Principy vedení bojových operací

Principy vedení nebojových operací

Legitimita použití vojenské (bojové) síly v operacích

Účinnost a dynamika bojové síly

Operační systémy podílející se na realizaci operací

Zabezpečení operací

Kapitola 5

VELENÍ A ŘÍZENÍ V OPERACÍCH

Úrovně velení

Organizace velení a řízení

Procesy velení a řízení

- Principy velení
- Opatření a postupy velení a řízení
- Prostředky velení a řízení

Kapitola 6

BOJOVÉ OPERACE

Druhy bojových operací

Pozemní operace

- Zásady vedení pozemních útočných operací
- Zásady vedení pozemních obranných operací

Vzdušné operace

- Charakteristické znaky vzdušných sil
- Druhy vzdušných operací
- Řízení vzdušných sil

Společný mnohonárodní rámec bojových operací

Ukončení bojových operací

Kapitola 7

NEBOJOVÉ OPERACE

Stabilizační operace

Podpůrné operace

Možné úkoly vojenských sil v podpůrných operacích

Ukončení nebojových operací

Kapitola 8

ZABEZPEČENÍ OPERACÍ

Kapitola 9

PŘÍPRAVA A ROZVOJ VELITELŮ, ŠTÁBŮ A VOJSK

1.2

Rozvoj osobnosti velitelů a vojáků

Příprava velitelů, štábů a vojsk

Kapitola 10

MÍROVÉ A VÁLEČNÉ DOPLŇOVÁNÍ OS ČR

1.3

Mírové doplňování OS ČR

Úhrada ztrát a válečné doplňování OS ČR

ZÁVĚR

POUŽITÁ LITERATURA

PŘEDMLUVA

Motto: „Válka je oblast nejistoty.... . Obyčejný rozum postihne možná někdy tuto pravdu náhodou, jindy třeba neobyčejná odvaha pochybení napraví, ale ve většině případů vždycky vyjde najevo, nedostává-li se rozumu.“
Clausewitz

Doktrína Armády České republiky, která se dostává čtenáři do rukou, představuje novou dimenzi v myšlení vojenských profesionálů. Ti jsou a i v budoucnu budou konfrontováni s různorodými situacemi, v nichž může být použita vojenská síla. Úspěšná řešení těchto situací závisí na hloubce pochopení obecných zákonitostí velitelským sborem a na jeho schopnosti aplikovat je v řízení vojsk.

Vojenská strategie České republiky požaduje připravenost Armády ČR k použití v různých operačních a geografických podmínkách, v širokém spektru činností, od operací k obraně území státu a Aliance až po zasazení při nevojenských ohroženích. To od velitelského sboru vyžaduje samostatnost, schopnost vlastního úsudku a správné reakce na široké spektrum situací. Doktrínu je proto nutno chápat ne jako souhrn příkazů, ale jako oporu v myšlení, vytvářející povědomí o smyslu toho, co děláme při naplňování poslání armády a úkolů, před kterými stojí.

I když tato Doktrína Armády České republiky předpokládá aktualizaci v návaznosti na novelizaci bezpečnostních dokumentů ČR, věřím, že přispěje k pěstování profesionálního umu velitelského sboru naší armády a vytvoří teoretický základ pro vypracování doktrín nižšího řádu.

Náčelník Generálního štábu Armády České republiky
generálporučík Ing. Jiří ŠEDIVÝ

Úvod:

Doktrína

0001. Tento termín obecně představuje souhrn vyhraněných názorů na určitý problém. Ve vojenském prostředí představuje vyjádření základních principů a vojenského myšlení, vztahujících se k použití vojenských sil ve vojenských operacích. Je autoritativní, ale vyžaduje vlastní přístup při její aplikaci.
0002. Doktrína AČR je společnou doktrínou všech jejích složek. Je jedním z nástrojů k zajištění integrity a suverenity státu a zabezpečení interoperability s armádami členských států NATO. Jejím účelem je poskytnout obecné metodické pokyny pro plánování a přípravu sil AČR k vedení vojenských operací v míru, v krizové situaci i za války. Je oficiálním vyjádřením vojenského myšlení.
0003. Vychází z poznatků a zkušeností soudobého vojenství. Vytváří národní rámec přístupu k zajištění základního úkolu AČR – obrany státu a plnění spojeneckých závazků České republiky, a to v celém spektru předpokládaných úkolů.
0004. Doktrína AČR vychází z "Bezpečnostní strategie České republiky", jako základního koncepčního dokumentu bezpečnostní politiky státu, z "Vojenské strategie České republiky" a základních vojensko-politických a vojenských normotvorných aktů NATO/SHAPE shrnující principy a zásady související s vojenským zajištěním bezpečnosti státu a Severoatlantické aliance. Odráží získané zkušenosti z válečných a mírových operací a společných cvičení s armádami států NATO. Dává odpověď na otázky, v jakých podmínkách bude AČR působit a za jakých podmínek v nich může uspět. Vztahuje se jak k nasazení v bojových, tak i nebojových operacích. Poskytuje základní teoretická východiska pro praktickou aplikaci použití vojenské síly v širokém spektru různých ohrožení a jejich projevů. Propojuje strategickou úroveň s operační a má vliv na zásady použití a způsoby činnosti taktických celků. Vytváří podmínky a východiska pro rozpracování doktrín nižšího řádu.

Kapitola 1

VÝCHODISKA DOKTRÍNY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Bezpečnostní prostředí

0100. Současné bezpečnostní prostředí je charakterizováno překonáním globální blokové konfrontace. Podstatně se snížila možnost vypuknutí globálního válečného konfliktu, ale zvýšila se možnost vzniku hrozeb nižší úrovně, které mohou přicházet z rozličných směrů a geografických oblastí a které ve své kombinaci mohou přerůst v ohrožení velkého rozsahu. Jejich zdrojem jsou, kromě států, v rostoucí míře i nestátní subjekty, které nerespektují mezinárodní závazky, principy a lidská práva.
0101. Vnější rizika se mohou ve svých důsledcích kombinovat s riziky majícími původ uvnitř země. Bezpečnost státu je omezena jeho schopností čelit jak vojenskému napadení, tak nevojenským ohrožením. Možnost propojování vnitřních a vnějších, vojenských a nevojenských ohrožení vyžaduje připravenost AČR, vyrovnat se širokým spektrem činností v možných situacích.
0102. Potencionální bezpečnostní rizika, na jejichž eliminaci se AČR v omezeném nebo plném rozsahu bude podílet, uvádí Vojenská strategie České republiky.
- **Vojenská rizika** v horizontu 10.-15.let se nepředpokládá vznik globálního ozbrojeného konfliktu, ale lze předpokládat řadu lokálních konfliktů, které mohou přerůst na regionální, výjimečně na globální úroveň. Vojenským aktivitám bude předcházet intenzivní působení diplomatických a zpravodajských služeb. Tato rizika lze dlouhodobě předvídat v horizontu měsíců a v případě globálního konfliktu až roků.
 - **Destabilizační rizika** vyplývají z etnických, náboženských, kulturních a ekonomických rozporů mezi státními a nestátními subjekty. Velmi rychle přerůstají hranice států a přecházejí v lokální ozbrojené konflikty v některých případech i s použitím pravidelných ozbrojených sil. Mají vojenský i nevojenský charakter, mohou přerůst v přímé ohrožení s velmi různorodým a obtížně předvídatelným rozsahem.
 - **Proliferační rizika** projevují se snahou státních a nestátních subjektů získat a zneužít zbraně hromadného ničení včetně jejich nosičů, dále zahrnují i nezákonné šíření moderních technologií. Česká republika je aktivně zapojena do úsilí mezinárodního společenství v boji proti této hrozbě tím, že je signatářem všech mezinárodních smluv a úmluv, které mají za cíl bránit proliferaci zbraní. Jejich aktivace je střednědobá v rozmezí měsíců až roků.
 - **Globalizační rizika** představují nejrozsáhlejší spektrum bezpečnostních rizik, zahrnující organizovaný zločin, nezákonné obchody a toky financí, únik utajovaných skutečností, transfery osob, ohrožení státní infrastruktury, narušení komunikačních, rozsáhlé živelní pohromy, průmyslové, vojensko technické a

ekologické havárie a pohromy, epidemie, pandemie, surovinové a přepravní kolapsy. Rizika mají nevojenský charakter s těžko definovatelnou aktuálností a možností aktivace během několika hodin až dnů, s obtížně předvídatelným průběhem. Použití sil bude mít asistenční popřípadě podpůrně technický charakter.

Vnější aspekty zajištění bezpečnosti

0103. Silící negativní vlivy, které nebyly účinně řešeny se mohou vymykat kontrole jednotlivých států a mohou mít ve vzdálené budoucnosti velmi závažné následky. Vyžadují společný a účinný postup mezinárodního společenství proti jejich zdrojům.
0104. Česká republika se orientuje na ty činitele a síly, které podporují mír, stabilitu, demokratické hodnoty a za základ zajištění své bezpečnosti považuje členství v NATO a plnění Washingtonské dohody.
0105. Obrana životních a strategických zájmů ČR vyžaduje udržení spolehlivých spojeneckých svazků, vycházejících z principů kolektivní obrany, prohlubování transatlantických vazeb a posilování struktur společné bezpečnosti států. Přejít od samostatné obrany k obraně kolektivní znamená, že vojenská obrana České republiky není zajišťována jen na jejích hranicích, ale na aliančních hranicích a v případech prevence konfliktů a podpory míru v souladu s příslušným mandátem Rady bezpečnosti OSN (OBSE) i vně těchto hranic.
0106. Z těchto důvodů bude AČR při zachování individuální schopnosti k obraně státu uskutečňovat vojenské operace zpravidla formou účasti ve společných mnohonárodních operacích ozbrojených sil spolupůsobících států Aliance a zúčastňovat se mírových operací mezinárodních bezpečnostních struktur.

Vnitřní aspekty zajištění bezpečnosti

0107. V souladu s Ústavou a právním řádem ČR, Listinou základních práv a svobod, článkem 51 Charty OSN a Washingtonskou smlouvou, Česká republika rozvíjí a udržuje individuální schopnost obrany, která bude realizována v rámci Aliance proti vnějšímu napadení a k eliminaci nevojenských ohrožení.
0108. Při eskalaci ohrožení bezpečnosti státu mohou být k zajištění životních nebo strategických zájmů použity všechny dostupné prostředky, včetně vojenských. K tomu jsou určeny mírově rozvinuté síly s možností jejich výběrového doplnění podle charakteru a rozsahu daného ohrožení nebo válečně rozvinutá AČR, určená k vedení operace k obraně samostatně nebo společně se silami a prostředky Aliance.
0109. AČR může také posilovat složky ministerstva vnitra (formou asistenční činnosti), nebo uskutečňovat operace samostatně i společně se silami a prostředky ostatních resortů. K záchraně civilního obyvatelstva před nebezpečím, které ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty, buduje a připravuje vojenské záchranné útvary a v případě potřeby může zasazovat i další specializované jednotky a útvary druhů vojsk a služeb.

0110. Členění sil a prostředků AČR :

1) Z hlediska mobility a rozmístitelnosti:

- a) **Teritoriální síly** – jsou primárně určeny k plnění úkolů na území České republiky pod národním velením, ve výjimečném případě nebo podle potřeb mohou být podřízeny i Alianci,
- b) **Rozmístitelné síly** – jsou primárně určeny k plnění úkolů mimo území České republiky v sestavě aliančních sil, popřípadě v sestavě sil jiných mezinárodních organizací.

2) Z hlediska pohotovosti k plnění úkolů:

- a) **Síly vysoké pohotovosti (SVP)** - síly schopné zahájit rychlé plnění úkolů kolektivní obrany nebo aliančních misí a podílet se na eliminaci rizik nevojenského charakteru na území ČR,
- b) **Síly nižší pohotovosti (SNP)** - síly schopné plnit úkoly posílení SVP v určeném prostoru, nebo zabezpečit jejich rotaci v případě krizových situací,
- c) **Dlouhodobě budované síly (DBS)** - jsou aktivovány výjimečně v krajních případech pro dlouhodobé posílení uskupení sil ke společné obraně území Aliance.

3) Ve vztahu k přiřazení do vojenských struktur NATO:

- a) **Síly přidělené pod velení NATO** – síly, které jsou předány pod operační řízení nebo operační velení příslušného velitele NATO,
- b) **Síly vyčleněné pro NATO** - síly, které jsou vyčleněné pod operační řízení nebo operační velení příslušného velitele NATO za určité situace, stavu pohotovosti, případně při splnění předem dohodnutých podmínek,
- c) **Síly předurčené pro NATO** - síly, které jsou za určité situace předurčené k předání pod operační řízení nebo operační velení příslušného velitele NATO,
- d) **Síly pod národním velením** - síly, které zůstávají pod národním velením, plní úkoly svázané s územím ČR nebo se zabezpečením jednotek AČR v zahraničí.

4) Organizační členění:

- a) **Pozemní síly** - jsou určeny k vytváření národních nebo aliančních úkolových uskupení. Podle rozsahu použití sil a prostředků mohou vést nebo se podílet na vedení bojové nebo nebojové operace malého nebo velkého rozsahu,
- b) **Vzdušné síly** - jsou určeny k obraně vzdušného prostoru, boji se vzdušným protivníkem a k podpoře pozemních vojsk. Mohou se podílet na realizaci bojových nebo nebojových operací v národních nebo aliančních úkolových uskupení,

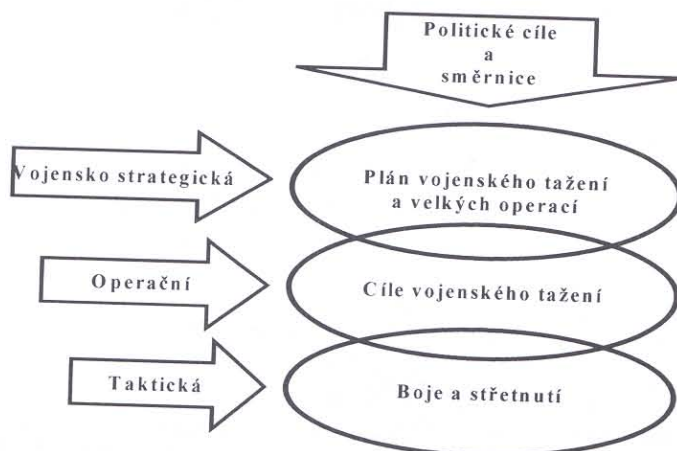
- c) **Síly územní obrany** - Síly územní obrany jsou určeny k plnění úkolu mobilizačního rozvinutí vojsk, obraně a ochraně objektů důležitých pro obranu státu, vedení operace k obraně a ochraně teritoria (území), operační přípravě území, eliminaci vojenských i nevojenských ohrožení státu, provádění záchranných prací a plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a k poskytnutí národní podpory hostitelskou zemí (HNS) Aliančním silám,
- d) **Logistika** – zabezpečuje nepřetržitou logistickou a dopravní podporu vlastních a aliančních sil při plnění úkolů na území ČR i mimo něj,
- e) **Vojenské zpravodajství** – shromažďuje a vyhodnocuje informace potřebné k zabezpečení vojenské obrany ČR a jejich spojeneckých závazků,
- f) **Vojenské zdravotnictví** – je určeno ke zdravotnickému zabezpečení AČR s důrazem na síly vyčleněné a předurčené pro Alianci,
- g) **Vojenská policie** – je určena pro plnění úkolů policejní ochrany OS, vojenských objektů, vojenského materiálu a ostatního materiálu státu, s nímž hospodaří Ministerstvo obrany.

Použití sil a prostředků AČR

- 0111. Síly a prostředky AČR mohou být podle konfliktu použity na vojensko-strategické, operační nebo taktické úrovni.
- 0112. **Na vojensko-strategické úrovni** mohou být síly a prostředky AČR použity k obraně národních a aliančních zájmů nebo zájmů společenství států (OSN, OBSE) v souladu s politickými záměry a synchronizovaně s jinými nevojenskými iniciativami (politickými, diplomatickými, ekonomickými a dalšími prostředky).
- 0113. Orgán strategické úrovně řízení (Generální štáb AČR) je odpovědný za budování, systematický rozvoj a přípravu AČR v souladu s požadavky Vojenské strategie ČR a přijatými mezinárodními závazky. Koordinuje a řídí použití AČR při realizaci jím stanovených politicko-strategických cílů.
- 0114. **Na operační úrovni** mohou být vyčleněné síly a prostředky AČR použity k uskutečnění operací v daném prostoru odpovědnosti a čase ke splnění vojensko-strategických cílů. Zpravidla budou tyto síly a prostředky součástí společných mnohonárodních uskupení.
- 0115. **Na taktické úrovni** vedou svazky, útvary a jednotky bojovou, případně i nebojovou činnost k dosažení taktických cílů, pomocí nichž se naplňují operační nebo i strategické cíle.
- 0116. Široké spektrum ohrožení a z toho vyplývajících činností, včetně jejich možného rozsahu, vede k tomu, že přestává existovat přesně vymezená hranice mezi jednotlivými úrovněmi použití sil (schéma č.1). Například i některé taktické činnosti mohou zajišťovat naplňování politicko-strategických cílů.

Úrovně vojenských operací

Schéma č.1

Vojenské umění

0117. Je soustavou poznatků o zákonitostech, obsahu a charakteru války, o metodách a formách přípravy a vedení bojové činnosti na zemi, ve vzduchu a na moři ve strategickém, operačním a taktickém měřítku.
0118. Základem odborných znalostí je teorie vojenského umění, jež zahrnuje vojenskou strategii, operační umění a taktiku a které řeší vlastní specifické zvláštnosti vedení ozbrojeného zápasu v různém měřítku.
0119. **Vojenská strategie** je nejvyšší oblastí vojenského umění. Zabývá se teorií a praxí přípravy státu a ozbrojených sil na vedení války, plánováním a vedením strategických operací a války jako celku.
0120. Naplňování vojenské strategie umožňuje reagovat na nová rizika a ohrožení, připravovat se na možný vývoj a spolupodílet se na vytváření stabilního a bezpečného prostředí v středoevropském a nepřímo i euroatlantickém prostoru.
0121. **Operační umění** zahrnuje teorii a praxi přípravy a vedení společných i samostatných operací. Vychází z požadavků vojenské strategie a usměrňuje taktiku, která jej zpětně ovlivňuje.
0122. Velitel na operačním stupni velení využívá operačního umění k převádění strategických záměrů do reálných plánů a následných činností.
0123. **Taktika** je tvořena soustavou poznatků o zákonitostech, obsahu, charakteru, způsobech a formách přípravy a vedení boje. Zahrnuje teorii a praxi přípravy a vedení boje a jiných taktických činností jednotkami, útvary a svazky různých druhů vojsk.

Kapitola 2

NÁRODNÍ ÚKOLY OBRANY

0200. Česká republika plně akceptuje alianční princip práva na individuální nebo kolektivní obranu. Její obrana je plánována, připravována a uskutečňována tak, aby ČR v souladu s článkem 5. Washingtonské smlouvy a článkem 51 Charty OSN byla připravena podniknout takové kroky, včetně použití ozbrojené síly k obnovení bezpečnosti v Severoatlantické oblasti.

Washingtonská smlouva (NATO)

Článek 5

Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto odsouhlasily, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich uplatní právo na individuální nebo kolektivní obranu, uznané článkem 51 Charty Spojených národů, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama v souladu s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a udržet bezpečnost severoatlantické oblasti.

Každý takový útok a všechna opatření učiněná v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.

Charta Spojených národů

Článek 51

Nesmí být omezováno neodmyslitelné právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu v případě ozbrojeného útoku proti členskému státu OSN, dokud Rada bezpečnosti neučiní nezbytná opatření k zachování mezinárodního míru a bezpečnosti. Opatření učiněná členskými státy při výkonu tohoto práva na sebeobranu se musí okamžitě nahlásit Radě bezpečnosti a v žádném případě nesmí mít vliv na pravomoci a odpovědnost Rady bezpečnosti, které jsou v souladu s Chartou OSN a spočívají v okamžitém podniknutí takových kroků, které jsou považovány za nezbytné k zachování nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti.

0201. Obrana ČR je souhrnem opatření mezinárodně politických, vojenských, bezpečnostních, hospodářských a ochranných, jejichž cílem je zajistit svrchovanost a celistvost demokratického státu před vnějším ohrožením.

0202. Obrana ČR i přes členství v NATO je především národní záležitostí. Musí být koordinována od nejvyšších stupňů politického rozhodování až po základní výkonné stupně. To vyžaduje mít zavedený pružný způsob krizového managementu, odstrašování a obrany s možností rozšíření všeobecných schopností reakce proti různým formám ohrožení.

Odpovědnost za národní úkoly obrany

0203. Jednou z odpovědností ozbrojených sil je poskytovat politickému vedení souhrnná doporučení týkající se politické strategie a požadavků na budování ozbrojených sil a materiálních požadavků. Ozbrojené síly jsou vládě odpovědné za formulaci a realizaci operačních aktivit a taktiky a od ozbrojených sil se požaduje, aby cvičily a připravovaly příslušníky ozbrojených sil pro krize, ozbrojené konflikty a válku.

0204. Předpokladem dosažení cílů v oblasti zajištění bezpečnosti státu a základních společenských hodnot je koncepční připravenost a spolupráce všech resortů státní správy.

Orgány odpovědné za národní úkoly obrany:

- a) **Parlament** vyhláší stav ohrožení státu a válečný stav,
- b) **Prezident republiky** je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- c) **Vláda** odpovídá za obranu státu a jeho připravenost k řešení krizových situací. Vyhláší nouzový stav, stav ohrožení státu, válečný stav pro část nebo pro celé území státu. Ukládá úkoly orgánům krizového řízení, Bezpečnostní radě státu a věcně příslušným resortům,
- d) **Bezpečnostní rada státu** koordinuje a vyhodnocuje problematiku bezpečnosti ČR a připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti státu. Jejimi stálými pracovními orgány jsou Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky, Výbor pro obranné plánování, Výbor pro civilní nouzové plánování a Výbor pro zpravodajskou činnost. Pracovním orgánem zřízeným k řešení krizových situací je Ústřední krizový štáb,
- e) **Ministerstvo obrany**, jako ústřední administrativně správní orgán pro řízení hlavních sil obrany státu, jejichž základ tvoří AČR, koordinuje činnost ministerstev a hlavních správních úřadů při přípravě k obraně státu. Pracovním orgánem ministra obrany pro řešení krizových situací je Krizový štáb Ministerstva obrany,
- f) **Ministerstvo vnitra** je odpovědné za zajišťování vnitřní bezpečnosti státu v míru, ve všech stavech ohrožení státu a za války. Zodpovídá za přípravu orgánů územní samosprávy a řídí jejich činnost při ohrožení státu,
- g) **Ostatní ministerstva a správní úřady** odpovídají ve své působnosti v míru i ve všech stavech státu za realizaci úkolů při zajišťování obrany státu a jeho bezpečnosti,
- h) **Orgány územní samosprávy** odpovídají za realizaci úkolů obrany a bezpečnosti na příslušné územně správní (regionální) úrovni v rozsahu stanoveném zákonem,
- i) **Generální štáb AČR** je součástí Ministerstva obrany ČR. Je jeho samostatnou vojensko-správní a řídicí složkou. Plánuje a řídí použití AČR. Velitelem AČR je náčelník GŠ a jeho pracovním orgánem při řešení krizových situací je krizový štáb.

0205. Rozhodování o zasazení ozbrojených sil ve značném rozsahu závisí na stupni, v němž jsou důležité státní zájmy považovány za ohrožené. Strategický proces spočívá v převedení těchto zájmů do cílů. Účelem strategického procesu je vytvořit prostředky a příležitosti pro dosažení těchto cílů. Rozlišují se čtyři vzájemně související úrovně strategického procesu, a to: politicko strategická, vojensko strategická, operační a taktická.

- **Politicko strategická úroveň** je zaměřena na použití státních zdrojů pro dosažení cílů bezpečnostní politiky. Zabývá se všeobecnými hledisky zasazení ozbrojených sil a zahrnuje ekonomickou, vojenskou, sociální a diplomatickou složku.

- **Vojensko strategická úroveň.** Vojenská složka politicko strategické úrovně je známá jako vojenská strategie. Vojenská strategie je uměním a vědou o budování a zasazení ozbrojených sil pro dosažení politicko strategických cílů.
- **Operační úroveň** je zaměřena na zasazení vojenských prostředků pro dosažení strategických cílů. V praxi se uskutečňuje stanovením operačních cílů, řízením operací a zasazováním prostředků v různých oblastech operací.
- **Taktická úroveň.** Na taktické úrovni jsou vojenské prostředky zasazovány, tak aby bylo dosaženo operačních a strategických cílů. Taktika je uměním používání ozbrojených sil ve střetnutí s protivníkem. Taktická úroveň je ta úroveň, na níž jsou ozbrojené síly zasazovány do boje.

Úloha AČR při zajišťování národních úkolů obrany a bezpečnosti státu

0206. Pro AČR vedle jejího základního úkolu – obrany České republiky proti vnějšímu napadení a plnění mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně, vyplývají i povinnosti při zajišťování vnitřní bezpečnosti státu.
0207. Síly a prostředky AČR lze v souladu s českým právním řádem použít při zajišťování obrany státního území, ústavního pořádku a bezpečnosti státu, ochrany státních hranic, střežení objektů důležitých pro obranu státu. Dále mohou být použity k záchranným pracím a humanitárním úkolům při pohromách, nebo jiných závažných situacích, kdy jsou ohroženy životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty. Současně se podílí na úkolech vyplývajících z požadavků podpory hostitelské země vůči spojeneckým silám, nacházejícím se v souladu s příslušnými dohodami na území ČR, případně provádějícím tranzit přes území státu.
0208. Uvedené úkoly může AČR plnit na území České republiky v duchu platné legislativy jak v době míru, tak v situacích, kdy byl vyhlášen:
- **nouzový stav** v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značné míře ohrožuje životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost,
 - **stav ohrožení státu** v případě, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy,
 - **válečný stav** v případě, je-li ČR napadena, nebo jeli třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.
0209. K obraně státu při jeho napadení vnějším protivníkem jsou síly a prostředky AČR schopny uskutečnit samostatně nebo společně s aliančními partnery takové operace, které zajistí svrchovanost a územní celistvost státu.
0210. K tomu v závislosti na stupni ohrožení České republiky zabezpečuje Generální štáb v duchu platné legislativy, použití AČR k zajištění splnění smluvních závazků rozvinutím nezbytné části AČR nebo celé AČR na válečnou organizaci. Rozvinutí sil

vysoké pohotovosti a sil nižší pohotovosti se může uskutečňovat samostatně. K mobilizačnímu rozvinutí AČR je vytvořen systém uvádění AČR do vyšších stupňů bojové pohotovosti a mobilizačního rozvinování.

Zajištění celistvosti a nedotknutelnosti území státu

0211. Zajištění celistvosti a nedotknutelnosti státního území je jedním ze základních atributů svrchované moci suverénního státu. K realizaci tohoto úkolu AČR připravuje, rozvinuje síly schopné uskutečnit samostatné nebo společné vojenské operace, které zajistí svrchovanost a územní celistvost, síly budou pod národním velením nebo pod velením NATO.

0212. Území České republiky se v závislosti na charakteru konfliktu a ohnisku jeho vzniku může stát:

- **bojovou zónou** v případě, kdy obrana státu se uskutečňuje v rámci spojenecké obrany přímo na vlastním teritoriu,
- **komunikační zónou** v případě, kdy se ČR nachází v týlové části bojiště (za bojovou zónou, ale sousedí s ní) a přes území státu procházejí spojovací trasy, zařízení pro zabezpečení, evakuaci a další zařízení nezbytná pro zabezpečení a udržování vojsk v poli.

0213. Rozsah a způsob použití sil a prostředků AČR, bude vyplývat z postavení teritoria vzhledem ke konfliktu.

0214. Hlavními úkoly při zajišťování celistvosti a nedotknutelnosti území státu zpravidla budou jeho obrana, ochrana obyvatelstva, obrana významných objektů důležitých pro obranu státu, obrana životně důležité infrastruktury, posílení ostrahy a případně uzávěra části státních hranic apod.

Účast AČR při zajišťování ústavního pořádku a bezpečnosti státu

0215. Zajišťování ústavního pořádku a vnitřní bezpečnosti státu je v odpovědnosti orgánů ministerstva vnitra. K posílení preventivního a represivního působení státu při narušení jeho vnitřní stability mohou být použity i síly a prostředky AČR. Potenciální ohrožení bezpečnosti představují všechny formy terorismu a organizovaný zločin, který může usilovat o průnik do politických a mocenských struktur státu. Rozsáhlé migrační vlny mohou přerůst do násilné činnosti imigrantů.

0216. Síly a prostředky AČR mohou být použity v souladu s platnou legislativou formou vojenské asistence ve prospěch orgánů Ministerstva vnitra, případně mohou uskutečnit **stabilizační operaci**, jejímž hlavním obsahem bude ochrana důležitých objektů státního, ekonomického nebo vojenského významu, podíl na zajišťování veřejného pořádku a další činnosti podle konkrétní situace.

0217. V případě masové migrace na území státu to může být např. podíl na zřizování a zajišťování provozu uprchlických táborů, součinnost s Policií ČR při zvýšení ostrahy státní hranice, poskytování zdravotnických a logistických služeb.

0218. V případě vojenské asistence se zpravidla vyčleněné jednotky pod velením svých velitelů předávají pod operační řízení orgánů Ministerstva vnitra, které odpovídají za způsob využití vyčleněných jednotek a odborné plnění stanovených úkolů. Velitelé vyčleněných jednotek odpovídají plně za stav kázně a organizaci života. Při plnění uvedených úkolů vojáci AČR mají práva a povinnosti jako příslušníci Policie ČR.

0219. Plánování, příprava a vedení operace uskutečňované silami AČR k zajištění ústavního pořádku bude zpravidla probíhat za řízení NGŠ – velitele AČR. V případech stabilizační operace a asistenčního nasazení může být delegována odpovědnost v závislosti na stanovených cílech a rozsahu použití sil a prostředků na některého z velitelů na operačním stupni velení.

Použití sil a prostředků AČR při odstraňování následků pohrom

0220. Důsledkem rozsáhlých pohrom, průmyslových a ekologických havárií a dalších nevojenských ohrožení může být nejen ohrožení obyvatelstva, hmotných statků a životního prostředí, ale i narušení vnitřní bezpečnosti, veřejného pořádku, chodu státní správy a samosprávy.

0221. Síly a prostředky AČR mohou být v případě pohrom, nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí použity k provádění záchranných prací nebo k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany. K likvidačním pracím mohou být použity pouze ve výjimečných případech se souhlasem vlády ČR.

0222. Podle rozsahu a způsobu (formy) nasazení síly a prostředky AČR mohou:

- a) **provádět samostatné záchranné práce** jde o dočasné, neplánované, organizované nasazení vojenských jednotek a techniky malého rozsahu v případech kdy hrozí nebezpečí z prodlení,
- b) **působit v integrovaném záchranném systému (IZS) jako jedna jeho složka** jde o předem plánované nasazení vyčleněných sil a prostředků. Hlavním prostředkem jsou Záchranné a výcvikové základny (ZVZ), případně jiné útvary a zařízení AČR, jejichž nasazení je smluvně (písemně) potvrzeno,
- c) **uskutečňovat záchrannou operaci** představuje rozsáhlé nasazení sil a prostředků minimálně se souhlasem NGŠ AČR, obvykle Ministra obrany ČR respektive Vlády ČR,
- d) **uskutečňovat humanitární operaci** spadá především do působnosti ZVZ, případně posílených speciálními jednotkami AČR a je obvykle realizováno na území ČR.

0223. V podmínkách AČR jsou základním prostředkem pro plnění uvedených úkolů **vojenské záchranné útvary**. V případě nutnosti se mohou využívat jednotky druhů vojsk (ženijní, chemické a další). Ostatní útvary a jednotky se v případě nutnosti vyčleňují v takovém složení, aby mohly vykonávat činnost obecného, pomocného a zabezpečovacího charakteru. Mohou být využity i k **asistenční činnosti** k ochraně majetků, zajištění veřejného pořádku a k dalším činnostem.

0224. Nasazení vojenských jednotek a techniky k záchranným případně likvidačním pracím je směřováno k odstranění důsledků pohrom a jiných závažných situací, při kterých jsou ohroženy lidské životy, zdraví obyvatelstva, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí.
0225. Vyčleňování sil a prostředků AČR a způsob jejich vyžadování je upraveno zákonem.
0226. Vojáci zpravidla vykonávají záchranné práce v organických celcích za řízení vojenských velitelů. Veliteli zásahu IZS podléhá příslušný vojenský velitel, který velí a řídí činnost vyčleněných vojenských jednotek s tím, že je plně odpovědný za bezpečnost zasahujících příslušníků, stav kázně a organizaci života vojenské jednotky. Nasazení vojáků k činnostem pro které nejsou vycvičeni a jejich podřizování civilním orgánům je nepřipustné.
0227. Pro koordinaci činností vojenských jednotek vyčleněných k rozsáhlým záchranným pracím mohou být vytvořeny **krizové štáby** zřízené náčelníkem Generálního štábu, nebo velitelstvím Sil územní obrany.

Podpora spojeneckých ozbrojených sil hostitelskou zemí

0228. Jedním z důležitých národních úkolů je vojenská a civilní podpora, uskutečňovaná v míru i v krizových situacích ve prospěch spojeneckých ozbrojených sil a ostatních organizací účastnících se operace, rozmístěných nebo projíždějících přes území ČR.
0229. Podpora hostitelskou zemí je definována jako: „civilní a vojenská pomoc poskytovaná v době míru, krize a války hostitelskou zemí spojeneckým ozbrojeným silám a organizacím NATO, které jsou umístěny na území hostitelské země, nebo které tímto územím projíždějí. Vychází ze spojeneckých závazků a dvoustranných či mnohostranných dohod uzavřených mezi hostitelskou zemí, organizacemi NATO a zemí (zeměmi).
0230. Tato podpora zahrnuje poskytování lidských a materiálních zdrojů a služeb. Česká republika jako hostitelská země má odpovědnost podporovat spojenecké operace a kooperativně zajišťovat přiměřenou podporu spojeneckým ozbrojeným silám, která je organizována na základě souhrnného požadavku.
0231. I když platí princip národní odpovědnosti za logistickou podporu a vojska musí být na omezenou dobu po stránce logistické soběstačná, vyžaduje realizace společných operací a dalších aktivit podporu ze strany té země, na jejímž území se vojska jiné země nacházejí. Toho se dosahuje pružným a jednotným využitím dostupných zdrojů - civilních a vojenských. Priority logistické podpory se stanovují podle konkrétní situace.
0232. **Civilní podpora** se zabezpečuje z prostředků civilního sektoru na základě předem vznesených požadavků. Příslušné orgány AČR mohou v daném případě sehrávat zprostředkovatelskou úlohu.
0233. **Vojenská podpora** se zabezpečuje z prostředků AČR, případně v kombinaci s civilními zdroji. Zahrnuje řadu činností, jako např. ubytování, stravování,

zabezpečení doplnění PHM, opravy a parkování vozidel, překládky materiálů, zabezpečení spojení, řízení dopravy, poskytnutí zdravotnického zabezpečení, speciální pomoci a další.

0234. K přijetí spojeneckých ozbrojených sil se stanoví prostory pro příjem, které představují prostory vhodné pro rozmístění vojsk v blízkosti hraničních přechodů, letišť, nakládacích a vykládacích železničních stanic. Podle potřeby se zřizují místa s logistickou podporou.

0235. Úkoly vojenské podpory hostitelskou zemí zabezpečují odborné orgány Ministerstva obrany a Generálního štábu AČR v součinnosti s dalšími resorty. Realizátora podle charakteru úkolů určuje NGŠ AČR, tak aby vznikající požadavky byly řešeny pružně a na co možná nejnížší úrovni velení.

Kapitola 3

VOJENSKÉ OPERACE

Kategorie vztahů

0300. Spektrum vztahů mezi společenstvími, státy, národy a komunitami zahrnuje tři hlavní kategorie: **mír, krize a válku**.
0301. **Mír** je stavem, ve kterém jsou existující rozpory a neshody, vznikající z rozdílných zájmů a cílů té či oné strany řešeny bez použití síly, nebo existuje vůle hrozící krizi odvrátit. K urovnání sporů jsou využívány zákonné politické, diplomatické, ekonomické a případně i jiné prostředky.
0302. Výjimkou je situace, vyžadující eliminaci komunit mezinárodního terorismu a organizovaného zločinu, které se ve své činnosti necítí vázány žádnými právními, morálními a etickými normami. V tomto případě stát, i když se nachází v mírovém stavu, samostatně nebo v součinnosti s jinými státy používá v nezbytné míře násilné prostředky pro boj s těmito silami.
0303. Ozbrojené síly jsou rozvinuty na úroveň zabezpečující mírový výcvik, tvorbu mobilizačních záloh a reakcí na nevojenská ohrožení.
0304. **Krize** je stavem, ve kterém existující rozpory a neshody, vznikající z rozdílných zájmů a cílů stran, se stávají nesmiřitelnými. Zúčastněné strany v důsledku prohlubujících se rozporů využívají různé kombinace politických, diplomatických, vojenských, ekonomických a dalších prostředků a činností k prosazování svých zájmů, což může vyvrcholit použitím vojenské síly. O použití vojenské síly při řešení krize rozhoduje politické vedení státu. Připravenost na vojenské způsoby řešení krize vyžaduje, aby ozbrojené síly byly rozvinuty a použity úměrně k úrovni násilí.
0305. Strany (státy), které nejsou přímo zapojeny do konfliktu, se mohou za určitých podmínek zúčastnit vojenských akcí k jeho vyřešení.
0306. **Válka** je nejextrémnější formou konfliktu a vztahů mezi státy nebo jejich společenstvími. Zúčastněné strany považují vzájemné rozpory a ohrožení svých cílů za tak podstatné, že jsou přesvědčeny, že jediným možným řešením je použití vlastní vojenské síly k jejich prosazení.
0307. Ozbrojené síly státu jsou rozvinuty a převedeny do plné bojové pohotovosti a celý stát do válečného stavu.

Krize a její řešení

0308. Ztráta možnosti řešit vzniklou situaci, případně odvrátit hrozbu standardními prostředky, je obecně pojímána jako vznik **krizové situace**.
0309. **Zvládnutí krize** mezi dvěma nebo více státy často vyžaduje zásah institucí (států) z okolního prostředí. Státy nebo mezinárodní organizace mohou přispívat ke zvládnutí

krize politickou, diplomatickou, ekonomickou silou nebo i přímým použitím vojenské síly, případně hrozbou jejího použití, a to jak podporou jedné ze zúčastněných stran, nebo v neutrální pozici.

0310. Politická, diplomatická, ekonomická a jiná opatření mohou být podporována vojenskými operacemi nebo humanitárními akcemi.

0311. Na zvládnutí krize se mohou podílet různé mezinárodní organizace. Nejdůležitější z nich je OSN, která při řešení krizí vychází z článku 1 Charty OSN. Klíčovou složkou evropské bezpečnostní architektury je OBSE, která je jediným fórem sdružujícím všechny země Evropy, Kanadu a USA. Do řešení krize v prostoru své působnosti (zájmu) se zapojuje také Evropská unie. Vzhledem k absenci výkonných (donucovacích) vojenských struktur mohou využívat tyto mezinárodní (bezpečnostní) organizace ozbrojených sil a prostředků NATO, které plní stanovené úkoly pod příslušným mandátem.

Charta OSN

čl.1

Cílem Spojených národů je:

Zachovat mezinárodní mír a bezpečnost a za tímto účelem: přijmout účinná kolektivní opatření pro zabránění a odstranění hrozeb pro mír; dosáhnout mírovými prostředky a v souladu se zásadami spravedlnosti a mezinárodního práva urovnání nebo vyřešení mezinárodních sporů nebo situací, které by mohly vést k porušení míru.

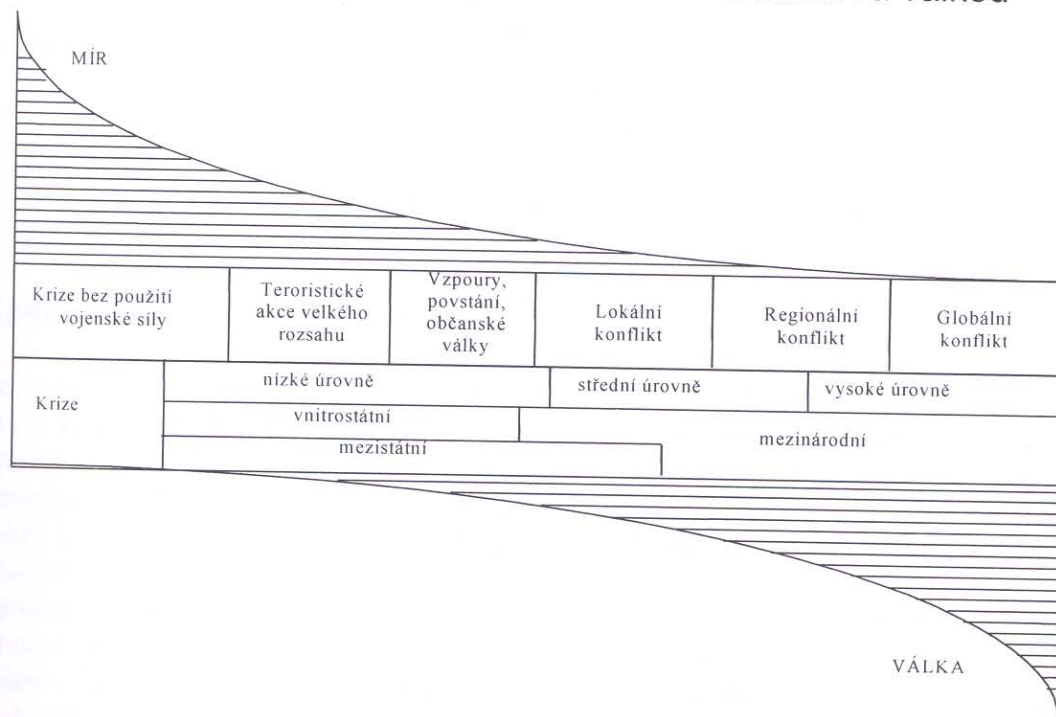
0312. O velikosti sil, vyčleňovaných AČR k podílu na řešení krizí mimo území státu, rozhoduje Parlament ČR na návrh vlády ČR v závislosti na cílech operace a míře ohrožení míru při uplatnění principu dostatečné síly, minimálních nákladů a respektování zásad celkových potřeb mezinárodního společenství (OSN, OBSE).

0313. Krize mají tendenci přerůstat do svých vyšších stádií – **ozbrojených konfliktů (válek)**, nejsou-li přijata racionální opatření k jejich zvládnutí a neutralizaci.

KRIZE

0314. Mezi mírovým stavem a válkou existuje poměrně jasně strukturovaný přechodný stav, v jehož rámci může být včasné řešení krizí humánnější a efektivnější (schéma č. 2).

Spektrum krizí v přechodném stavu mezi mírem a válkou

0315. **Vnitrostátní krize** může být způsobena rozpory uvnitř státu mezi skupinami obyvatel (etniky, komunitami) nebo rozpory zejména sociálního charakteru mezi obyvatelstvem a vládou.

0316. **Mezistátní konflikt** může být způsoben rozšířením vnitrostátního konfliktu do sousedních států během něhož dojde k překročení státních hranic bez přímého střetu mezi dvěma státy. Přítomnost shodných skupin (etnik, komunit) v příhraničních prostorech sousedních států zvyšuje riziko jeho vzniku. Hranice tohoto konfliktu v důsledku politicko-náboženských, etnicko-nacionálních a jiných rozdílů nejsou totožné s formálními státními hranicemi.

0317. **Mezinárodní konflikt** je konflikt mezi dvěma nebo více státy. Může být lokálního, regionálního nebo globálního rozsahu. Nebezpečí rozsáhlého neohrazeného (globálního) konfliktu se překonáním globální blokové konfrontace podstatně snížilo.

0318. Politické a ekonomické důsledky krize mohou zasahovat daleko za její hranice. Činnosti, které v jejím rámci probíhají, často vyžadují úplné nasazení celého státu a svou intenzitou se v ohnisku krize vyrovnávají válce.

Druhy činností v ozbrojeném konfliktu

0319. Ozbrojený konflikt (válku) lze charakterizovat i podle druhů prostředků, které zúčastněné strany používají. Konflikt může být řešen **konvenčními nebo nekonvenčními prostředky**. Nekonvenčními prostředky rozumíme zbraně hromadného ničení (ZHN) k nimž patří jaderné, chemické a biologické, a zbraně (zbraňové systémy) využívající ke zneškodnění živé síly, výzbroje a ostatní techniky moderních letálních (smrtících) i neletálních (nesmrtících) technologií.

0320. Bojové činnosti v ozbrojeném konfliktu mohou být jednotlivými stranami vedeny standardními nebo nestandardními způsoby.

- **Standardní činnosti** jsou vedeny organizovanými vojenskými jednotkami, útvary a svazky otevřeně a v souladu s danou doktrínou a zákony.
- **Nestandardní činnosti** jsou nejčastěji vedeny ozbrojenými skupinami. Jejich činnost může mít charakter partyzánského boje, povstaleckého boje nebo teroristických akcí.

Spektrum vojenských operací

0321. Ze schématu č. 2 vyplývá, že existuje celá škála činností, působící v posloupnosti **mír – krize – válka**. Politické vedení zpravidla preferuje užití nevojenských způsobů řešení konfliktních situací před vojenskými, zejména v situacích, kterým dominují nevojenská ohrožení. Vojenské přispění k procesu řešení a urovnání vzniklé situace může být pouze jedním a často ne hlavním prvkem z celého komplexu přijímaných opatření. Vojenské síly a prostředky mohou tak přispívat k prevenci eskalace daného ohrožení. Na druhé straně mohou být nasazeny v situacích, kdy bojová činnost je v eliminaci daného ohrožení nutným a často může být i jediným způsobem řešení. To vše se odráží v širokém spektru způsobů použití armády - od forem jako je humanitární pomoc, asistence až po bojové operace a tažení k vynucení a zajištění míru.

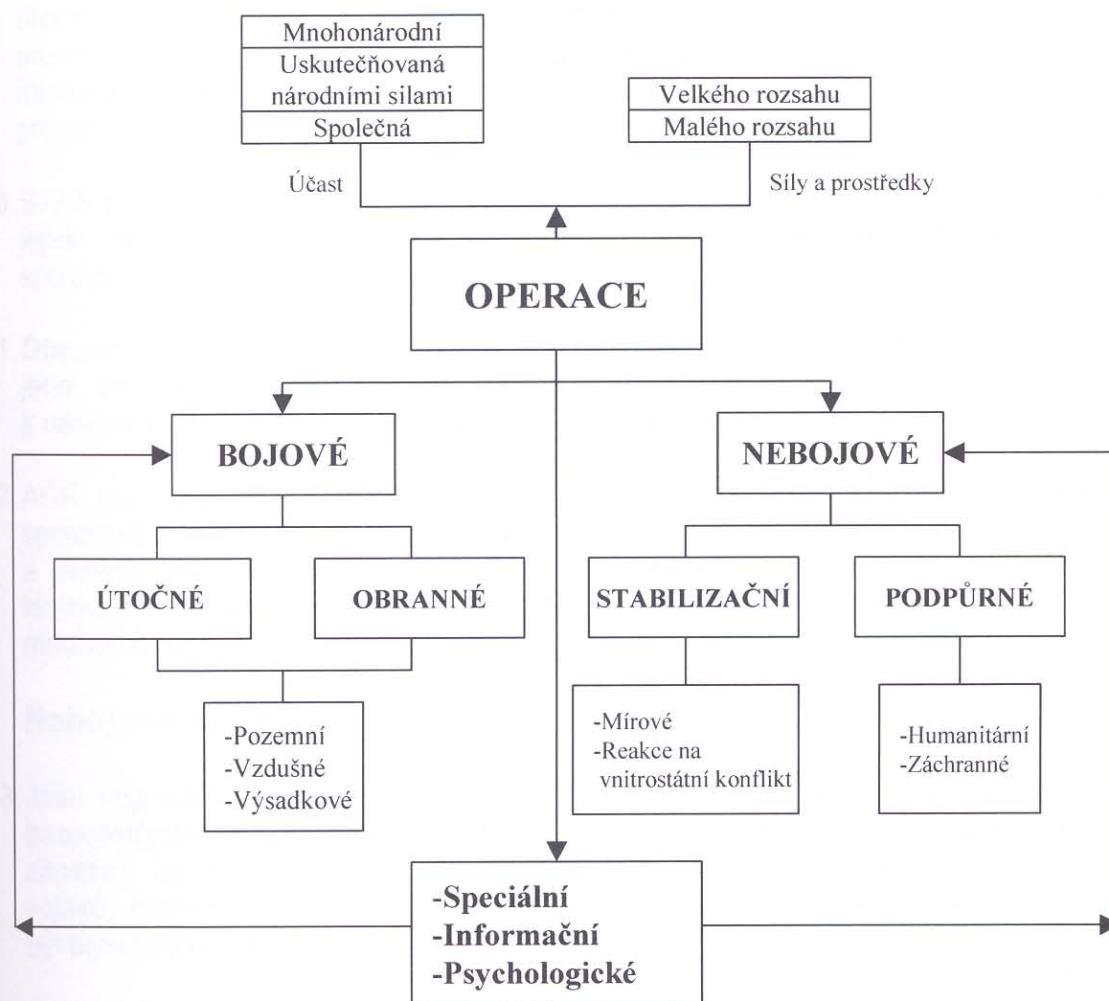
0322. **Tažení** tvoří souhrn vojenských operací směřujících ke splnění politicko-strategického nebo vojensko-strategického cíle.

0323. **Vojenské operace** představují základní způsob koncentrovaného a koordinovaného použití sil a prostředků v daném prostoru a čase ke splnění vojenských nebo nevojenských úkolů (často i jejich kombinací) k dosažení politických, vojensko-strategických, operačních nebo i jiných cílů.

0324. Podle rozsahu použití sil a prostředků mohou být operace velkého rozsahu, mající operační až strategický charakter, nebo taktického rozsahu.

0325. V souladu s úkoly a způsobem použití ozbrojené síly se vojenské operace člení na operace **bojové a nebojové, speciální, informační a psychologické**. Základními bojovými operacemi jsou **útočné a obranné operace**. Základními nebojovými operacemi jsou **stabilizační a podpůrné operace**. Speciální, informační a psychologické operace jsou samostatné a jako takové se prolínají všemi druhy operací (schéma č.3).

Členění operací

0326. Uvedené členění (schéma č.3.) vychází z charakteru konfliktu k jehož eliminaci je armáda použita a vytváří logický rámec její činnosti v daném typu operace. Operace mohou přerůstat jedna v druhou jako reakce na konkrétní situaci a mohou být uskutečňovány mnohonárodními nebo pouze národními silami.

0327. AČR se může v souladu s přijatými mezinárodními závazky České republiky, podílet na vedení vojenských operací v sestavě aliančních nebo koaličních sil. Při ohrožení nízké úrovně, které nabývá charakteru vnitrostátního konfliktu může vést příslušný typ vojenské operace na vlastním teritoriu jako součást nadresortních opatření ke zvládnutí vzniklé krize. To vyžaduje připravovat síly a prostředky AČR na použití v různých operačních a geografických podmínkách se schopností působit samostatně nebo jako součást aliančního (koaličního) uskupení, nebo se podílet v součinnosti s dalšími resorty státu na eliminaci nevojenských ohrožení státu a plnit nezbytné úkoly ve prospěch civilních orgánů a obyvatelstva.

Bojové operace

0328. Jsou operace, ve kterých se proti sobě stojící strany snaží dosáhnout svých cílů bojem. Podle způsobu požití vojenské síly se člení na **útočné a obranné**.

0329. **Útočné operace** jsou rozhodujícími bojovými operacemi. Představují souhrn útočných bojů, úderů a manévrů, sjednocených co do cíle, úkolů, místa a doby provedení podle jednotného plánu a uskutečňovaných s cílem získat a udržet iniciativu, zlomit vůli protivníka k odporu, případně ho zničit, ovládnout stanovený prostor a dosáhnout vítězství.
0330. Síly a prostředky AČR musí být schopny účastnit se útočných operací (podílet se na jejich realizaci) ve společném aliančním uskupení v souladu se zásadami vedení spojeneckých společných operací.
0331. **Obranné operace** jsou operace vedené s cílem zastavit útok protivníka, vyčerpat jeho útočné možnosti, udržet životně důležité prostory a vytvořit podmínky k následné útočné činnosti (operaci) či ukončení konfliktu.
0332. AČR musí být schopna všestranně zabezpečit a vést obrannou činnost v rámci společného aliančního uskupení, plnit úkoly k zajištění ochrany území ČR a přesunu a pohybu spojeneckých vojsk na jejím teritoriu, celistvosti a svrchovanosti ČR, kterou může uskutečnit samostatně nebo která může být součástí společné mnohonárodní operace.

Nebojové operace

0333. Jsou vojenské operace, ve kterých se síly a prostředky armády používají bez bezprostředního (plánovaného) použití zbraní a munice (prostředků ozbrojeného zápasu). Za výjimečné situace mohou být zbraně použity pouze k sebeobraně vojáků, napadených v průběhu plnění uložených úkolů. Nebojové operace mohou být prováděny v kombinaci s bojovými operacemi.
0334. **Stabilizační operace** jsou operace, v nichž je použita vojenská síla k uklidnění vzniklé situace, vynucení míru, ovlivnění politického prostředí, usnadnění diplomacie, zamezení ilegálním aktivitám apod. Mohou zahrnovat jak akce reagující na vývoj situace tak i donucovací akce.
0335. Nebojové operace budou zpravidla odezvou mezinárodního společenství na hrozící nebo vzniklé konflikty. Nezbytnou podmínkou pro jejich uskutečnění je v souladu s jurisdikcí Charty OSN souhlas všech zúčastněných stran s nasazením neutrálních mezinárodních vojenských sil, s cílem oddělit soupeřící strany a vytvořit podmínky pro zahájení diplomatických jednání.
0336. V současném geostrategickém prostředí, kdy se objevují nové hrozby, bude použití vojenské síly tohoto zaměření poměrně časté.
0337. Ve vnitrostátních podmínkách může být stabilizační operace uskutečňována národními silami v situaci, kdy nevojenské ohrožení vznikající ze společenských příčin nabývá takové intenzity, že jeho eliminace vyžaduje přímé použití armády.
0338. **Podpůrné operace** jsou operace, v jejichž rámci je poskytována pomoc (zpravidla humanitární) obyvatelstvu a civilním orgánům a organizacím reagujícím na rozsáhlá nevojenská ohrožení. Jsou reakcí na situace vyvolané pohromami, případně jinými

příčinami, kdy jsou ohroženy lidské životy, majetkové a kulturní hodnoty a kdy síly a prostředky odpovědných orgánů na jejich řešení nestačí.

0339. Síly a prostředky AČR vyčleněné k jejich uskutečnění mohou samostatně nebo ve spolupráci s jinými orgány a institucemi řešit komplex opatření jakými jsou záchranné práce, pátrací a pomocné akce, střežení veřejného majetku, poskytování zdravotnických, zásobovacích a dopravních služeb a další. Část sil a prostředků může být použita k asistenční činnosti ve prospěch orgánů Ministerstva vnitra nebo být dočasně včleněna do integrovaného záchranného systému.

Speciální operace

0340. Jsou operace vedené speciálně vycvičenými jednotkami pozemních a vzdušných sil. Zahrnují široké spektrum úkolů od sběru informací, přes pátrací a záchranné akce, až po útoky na důležité cíle protivníka.

Informační operace

0341. Jsou akce prováděné k ovlivňování řídicích orgánů pro podporu politických a vojenských cílů působením na informace potencionálního protivníka nebo protivníků a jeho nebo jejich informačních procesů v systému velení a řízení, komunikačního a informačního systému, a současně umožnit využívání a ochranu svých vlastních informací a informačních systémů.

Psychologické operace

0342. Jsou aktivity, prováděné v míru, během krize a za války, zaměřené na živou sílu protivníka a obyvatelstvo spojenců a neutrálních zemí, k ovlivňování jejich postojů a chování pro dosažení politických a vojenských cílů. Zahrnují strategické, bojové a konsolidační psychologické aktivity k podpoře míru.

Společný a mnohonárodní přístup k operacím

0343. Společná činnost nasazených sil a prostředků (vojenských a nevojenských, národních a mnohonárodních) v soudobých operacích se stává nutností a jednou z podmínek jejich úspěšnosti. Široké spektrum činností vyžaduje nejen propojení mezi druhy vojsk, ale velmi často i propojení a úzkou součinnost vojenských sil a prostředků s civilními orgány a organizacemi. To současně vyžaduje, aby všechny strany podílející se na eliminaci konfliktu byly navzájem informovány a obeznámeny s vlastními možnostmi, omezeními a specifiky, které je nutno respektovat.

0344. Operace uskutečňované na zajištění vnitrostátní bezpečnosti výhradně vlastními ozbrojenými silami státu budou spíše výjimkou. Potřeba urovnání konfliktu společným úsilím je dána nejen kolektivní odpovědností za jeho řešení, ale i omezenými možnostmi jednotlivých států vytvářet dostačující uskupení, schopné dané ohrožení eliminovat.

0345. AČR musí být proto připravena plnit úkoly v mnohonárodních operacích. K tomu na základě rozhodnutí politických a státních orgánů ČR vyčleňuje síly, které za určitého

stavu (fáze) Preventivního systému NATO (případně na základě předem dohodnutých podmínek) předává pod operační velení nebo pod operační řízení příslušného velitele NATO. Předání vojsk do podřízenosti příslušného velitele NATO se děje **na základě změny podřízenosti**.

Společné operace

0346. Společné operace jsou operace vedené společným úsilím různých druhů sil (pozemních, vzdušných, speciálních, námořních) pod jednotným velením. V nebojových operacích půjde i o společné působení s civilními silami a prostředky.
0347. Společné síly budou vytvářeny a využívány k plnění strategických nebo operačních úkolů v předem určeném společném prostoru operací. Velitel společných sil odpovídá za zplánování a řízení operace. Je nutné, aby mohl prostřednictvím velitelů jednotlivých druhů sil řídit jejich rychlé soustředění a nasazení v rozhodujícím místě (prostoru) a v rozhodujícím čase. K tomu velitel společných sil vytváří účelovou organizační strukturu a využívá možností jednotlivých druhů sil.

Mnohonárodní operace

0348. Mnohonárodní operace představují společné operace uskupení sil a prostředků **více států**. Vzájemná součinnost je z politického hlediska založena buď na dlouhodobém svazku, nebo na vzniku krátkodobé koalice k přesně stanovenému účelu. Zpravidla se takové operace vedou jako společné za účasti potřebných druhů vojsk několika států. V soudobých podmínkách v podstatě všechny bojové operace a většina nebojových operací budou mít mnohonárodní a společný charakter. K jejich přípravě a vedení se vytvářejí mnohonárodní štáby na operační a v případě potřeby nebo rozsahu nasazení i na taktické úrovni.
0349. Mnohonárodní operace vyžadují vzájemný respekt mezi silami zúčastněných států a rozdělení úkolů tak, aby byly úměrné jejich možnostem. Současně vyžadují kompatibilní komunikační systém, logistickou podporu a vzájemnou soudržnost při společném plnění úkolu.
0350. Mnohonárodní logistická podpora znamená poskytování sil a prostředků logistiky mnohonárodním silám. Způsoby mnohonárodní logistické podpory umožňující zmírnění zatížení účastnických zemí, využití zdrojů a dosažení úspor jsou následující:
- logistická podpora vedoucí země,
 - logistická podpora země plnící úlohu specializace,
 - vzájemná logistická pomoc,
 - společně financované zdroje logistiky,
 - mnohonárodní integrovaná logistická podpora,
 - místní uzavírání smluv.
- Zvolený způsob mnohonárodní logistické podpory závisí na rozhodnutí účastnických zemí podle konkrétní situace.
0351. Společné mnohonárodní operace se vedou podle společné operační doktríny Aliance (AJP-01).

Fáze operace

0352. Každá operace má v konkrétních podmínkách svůj specifický charakter a různě dlouhou dobu trvání. Bez ohledu na druh operace zpravidla obsahují tři fáze: **přípravu, vedení a dokončení** operace (případně přechod na následnou operaci). Ne vždy je možno určit přesný okamžik, kdy určitá fáze začíná nebo končí. Tato doba může být rozdílná pro jednotlivé druhy sil, které se operace účastní.
0353. Během **přípravné fáze** se vojáci (jednotky, útvary, svazky) připravují ke splnění úkolů nadcházející operace pod národním nebo mnohonárodním velením. Pod národním velením se uvádějí do stavu pohotovosti a připravují pro plnění nadcházejících úkolů. Při eskalaci konfliktu provádějí v rozsahu podle potřeby výběrové doplnění mírově rozvinutých sil, případně se připravují k rozvinutí nebo se rozvíjejí na válečnou organizační strukturu (počty). Současně se aktivuje systém velení a systém autonomní logistické podpory. Velitelé a štáby plánují operaci podle jednotné metodiky rozhodovacího procesu.
0354. V případě, že operace má mnohonárodní charakter, jsou přesuny do oblastí operace koordinovány příslušným strategickým velitelstvím a jejich realizace je v plné odpovědnosti zúčastněných zemí.
0355. **Vedení operace** představuje souhrn činností uskutečňovaných druhy vojsk (sil) zpravidla pod velením velitele společných sil, nebo v případě reakce na vnitrostátní konflikt pod národním velením.
0356. **Dokončovací fáze operace** představuje souhrn opatření, která v závislosti na typu a charakteru operace mohou představovat přechod k další operaci, přeskupení, odpoutání se od proti stojícího vojenského uskupení, vyčlenění sil a prostředků k postupné normalizaci života, k asanaci bojiště a řadu dalších opatření.

Charakteristické rysy operací

0357. Operace probíhají v konkrétním prostředí, které bývá zpravidla ovlivňováno protistojící stranou. Velitelé, kteří dokáží porozumět danému prostředí a podmínkám, kterým budou v průběhu operace čelit, jsou ve výhodě.
0358. Úspěch každé operace je ovlivněn především **lidským faktorem, momentem překvapení a utajením operace** až do jejího zahájení. Na tomto faktu nic nemění ani možnost využití nejmodernějších technologií a zbraňových systémů.
0359. Prostředí, v němž se operace povede, je ovlivňována takovými činiteli jakými jsou **nejistota, chaos, násilí, nebezpečí, strach, stres, únava a další**.
0360. **Nejistota** pramení ze skutečnosti, že operace, především bojové, jsou zpravidla založeny na předpokladech a odhadech, na neúplných, nepřesných, protichůdných a často protivíkem i záměrně zkreslených informacích o jeho situaci a záměrech. Operace jsou střetem vůlí obou stran, přičemž každá ze stran se snaží prosadit svoji vůli rozvrácením strany druhé a připravit ji o schopnost vést organizovanou činnost. Taková ztráta vlastních schopností nebo neočekávaně změněné podmínky pro plnění úkolu mohou vést ke ztrátě iniciativy, vzniku nejistoty a ke ztrátě sebedůvěry

a chaosu. Povinností velitelů je „z nejistoty vytvořit jistotu a z chaosu vytvořit řád“. Zdrojem jistoty je přesvědčení, že stanovené činnosti probíhají v souladu s plánem a vojenskými normami.

0361. Vojáci jsou v průběhu plnění úkolu téměř stále konfrontováni **s násilím a nebezpečím**, což obvykle vyvolává **strach a stres**. Proto jsou velitelé povinni udržovat vysoký **morální stav** svých podřízených. Vysoká morálka vojsk je mimo jiné podmíněna i vhodným výběrem lidí, zejména pro výkon odpovědných (řídících) a na druhé straně také vysoce specializovaných funkcí a jejich správně zaměřeným výcvikem a přípravou, což pomáhá při získání sebejistoty a disciplinovanosti, důvěry ve výzbroj a schopnosti velitelů.
0362. Soudobé technologie umožňují vést bojovou i nebojovou činnost v reálném čase a nepřetržitě. Nepřetržitá činnost přináší **únavu**, která omezuje výkonnostní možnosti vojáka. Velitelé jsou proto povinni již v míru dbát na získání potřebného vzdělání, znalostí a návyků v práci spojeneckých států, dbát o důslednou přípravu vojsk a jejich logistickou podporu, udržování fyzické a psychické kondice štábů a vojsk a v průběhu operace vytvářet podmínky pro odpočinek.
0363. Zkušenosti učí a řada příkladů z historie potvrzuje, že lidský činitel, jeho morálka a motivace jsou základem úspěchu každé operace. Stále platí, že armáda, která věří, že bojuje za spravedlivou věc a pod vedením, jež vzbuzuje důvěru, je schopna dokázat zdánlivě nemožné. Na druhé straně ta armáda, která postrádá přesvědčení a motivaci, i přes dobrou výzbroj a zásobování, může rychle podlehnout rozpadu.
0364. Operace nevyhnutelně ovlivňuje prostředí, ve kterém jsou vedeny. To znamená **terén, klima a počasí**. Úspěšní velitelé dokáží získat vhodným využitím terénu maximální výhody. Jeho povaha výrazně ovlivňuje mobilitu použité bojové síly. Detailní znalost terénu umožňuje jednat překvapivě, využívat jeho ochranné možnosti a krýt vlastní prostředky před úderem a palbou soudobých zbraňových systémů.
0365. Klima a počasí fyzicky a psychicky ovlivňují stav a schopnosti lidské síly. Mají také vliv na funkce a efektivnost použití zbraňových, komunikačních a informačních systémů, mohou ztěžovat podmínky pro vedení průzkumu a omezovat mobilitu vojsk.
0366. Přes značné snížení rizika bezprostředního použití zbraní hromadného ničení nelze jejich použití vyloučit. Existence ZHN, jejich šíření a možnost zneužití vedou k tomu, že ZHN v podmínkách vedení bojových operací mohou být použity. Riziko ohrožení živé síly vzniká i z možnosti vzniku radiačních a průmyslových havárií.
0367. Soudobé operace, bez ohledu na jejich druh, jsou na počátku 21. století charakteristické:
- **nepřetržitostí a rozhodností** činností k dosažení cílů operace. Soudobé technologie umožňují vést činnosti ve dne i v noci a v různých povětrnostních podmínkách. V bojových operacích půjde o rozhodné a rázné zničení protivníka. V nebojových operacích půjde o včasnou eliminaci daného ohrožení nebo minimalizaci následků jím vyvolaných,

- **různorodostí**, z nichž řada bude vedena společně s ostatními druhy vojsk, ozbrojenými silami dalších států a dalšími organizacemi,
- **utajením** a nezbytným dodržováním zásad ochrany utajovaných skutečností ve všech fázích operace,
- **mnohorozměrností činností** vedených v prostoru, čase, na zemi, na moři i ve vzduchu s různou úrovní intenzity,
- **společným úsilím sil a prostředků**, jejich vzájemnou součinností a koordinací postupů při dosahování stanovených cílů operace,
- **rychlým vševojskovým manévrem**, pozemním i vzdušným, pokud možno s okamžitým ovládnutím celého operačního prostoru,
- **úsilím o včasné získávání informací**, které vtiskuje soudobým operacím novou kvalitu ve včasné rozhodování a při plnění stanovených úkolů,
- **ekonomičností a efektivností v použití sil a prostředků** na správném místě, ve správný čas a jejich přizpůsobivostí konkrétně vzniklým podmínkám, za kterých se operace uskutečňuje,
- **úsilím o dosažení překvapení protivníka** v čase, prostoru a způsobech činnosti,
- **úsilím o maximální využití technologické převahy** jedné strany na druhou,
- **soustředěním účinků plošných a vysoce přesných paleb** vedených na dlouhé i krátké vzdálenosti,
- **všestrannou logistickou podporou** činnosti vojsk jako jedné ze základních podmínek úspěšného splnění cílů operace,
- **vedením informačních a psychologických operací**.

Kapitola 4

ZÁKLADY OPERACÍ

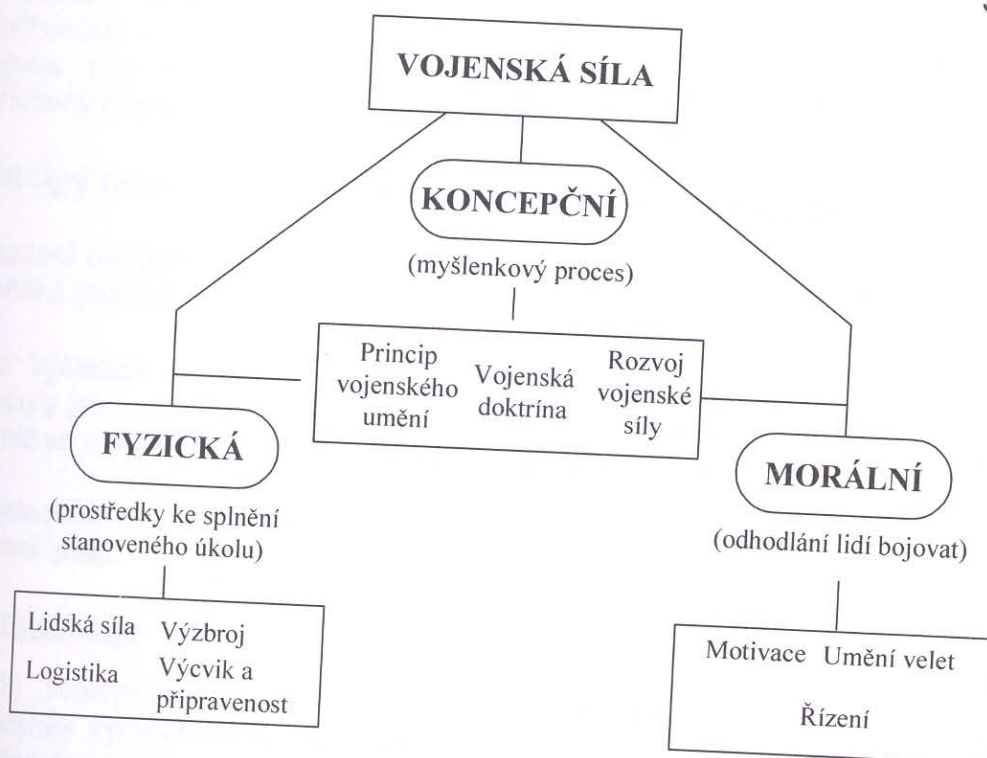
0400. Operace se realizují vojenskou silou v zájmu dosažení politických, vojensko-strategických, operačních nebo i jiných cílů.

Vojenská síla

0401. Pojem „vojenská síla“ vyjadřuje schopnost ozbrojených sil působících v operacích splnit stanovený úkol. Zahrnuje v sobě tři vzájemně propojené složky – **koncepční, morální a fyzickou**.

0402. Jednotlivé složky vojenské síly a jejich vzájemné propojení uvádí schéma č. 4:

Schéma č.4

0403. **Koncepční složka** vojenské síly vymezuje pravidla, která ovlivňují vedení operací, zobecňuje praktické zkušenosti v teorii přípravy, plánování a vedení operací a ovlivňuje rozvoj všech složek vojenské síly v návaznosti na vyvíjející se politicko-strategické prostředí, zavádění a využívání nových technologií a vědeckotechnických poznatků.

0404. Úspěch vojenských operací do značné míry závisí na hlubokém pochopení principů (zásad) vojenského umění a jejich dovedném uplatňování při použití vojenské síly. To je i jednou z funkcí této doktríny.

0405. **Morální složka** vojenské síly postihuje odhodlání (vůli) lidí bojovat za zájmy státu a jeho občanů. Při absenci motivace a národní hrdosti je toto odhodlání výrazně

oslabeno a naopak dobře motivovaní a vedení vojáci jsou schopni a ochotni splnit nejnáročnější úkoly.

0406. Udržování vysoké morálky a vštěpování smyslu toho, co podřízení mají splnit a co se od nich očekává, je povinnost velitelů. Schopnost řídit a vést je odrazem síly osobnosti velitele, jeho kvalit a vyzrálosti. Velitel může motivovat své vojáky různými způsoby – nejúčinněji osobním příkladem, ale také přesvědčováním, donucením, silou osobnosti a jejich kombinací. Důkladně musí znát celek, který řídí a zákonitosti procesů, které v něm probíhají.

0407. **Fyzická složka** vojenské síly je prostředkem ke splnění stanoveného úkolu. V bojových operacích představuje souhrn kvalitativních i kvantitativních účinků letálních i neletálních prostředků, jež vojenské součásti, účastníci se operace, mohou použít proti protivníkovi v daném čase a prostoru.

0408. **Bojová síla** jako pojem vyjadřuje schopnost armády bojovat. Představuje souhrn konkrétních palebných, manévrových a ochranných možností vojsk, jejich vycvičenosti i fyzické zdatnosti, morálky a úrovně velení schopného dovedně bojovou sílu použít. Vyjadřuje schopnost daného organizačního celku plnit stanovený bojový úkol.

Principy použití vojenské (bojové) síly v operacích

0409. Dosažení úspěchu v operacích je podmíněno co nejefektivnějším způsobem použití vojenské (bojové) síly.

0410. Jako výsledek poznání objektivní skutečnosti jsou i ve vojenství formulovány **principy** jako základní teze, ideje a zásady použití vojenské (bojové) síly, v souladu s nimiž se uskutečňuje praktická činnost velitelů a vojsk.

0411. K základním principům použití vojenské (bojové) síly, platným pro všechny druhy operací, patří:

1. Princip cíle

0412. Použití vojenské (bojové) síly v operacích musí směřovat k reálnému a co nejpřesněji vymezenému hlavnímu cíli. Na nejvyšší řídicí úrovni armády bývá cíl vyjádřen popisem cílového (požadovaného) stavu a záměrem, jak ho dosáhnout. Na výkonných (nižších) úrovních řízení armády realizace tohoto principu předpokládá přesné pochopení záměru nadřízeného stupně (velitele), jím stanoveného cíle, vlastních bojových úkolů a volbu (nalezení) neoptimálnější varianty použití sil a prostředků, které má daný stupeň k dispozici.

2. Princip soustředění úsilí

0413. Rozhodující akce vyžaduje soustředění sil ve stanoveném čase a ve stanoveném prostoru. K tomu je nezbytné vytvořit takové uskupení sil a prostředků, které zabezpečuje dosažení cíle. Možnost rychlého soustředění sil závisí nejen na jejich mobilnosti, ale i na pružném, kompatibilním, utajeném systému velení zabezpečujícím nepřetržitost jejich řízení.

414. Realizace tohoto principu vyžaduje vzájemně sladit faktory síly, času a prostoru. Vztah mezi těmito faktory se v průběhu operace v závislosti na vývoji situace neustále mění. To vyžaduje od velitelů schopnost včas rozpoznávat kvalitativní změny situace, přijímat příslušná rozhodnutí a cílevědomě je prosazovat.

3. Princip jednoty úsilí

0415. Všechny síly a prostředky a jejich úsilí, vztahující se k dosažení jednoho cíle, musí být podřízeny jednomu odpovědnému veliteli, kterému to umožňuje použít přiměřenou vojenskou (bojovou) sílu k včasnému soustředění úsilí, koordinovat činnost vlastních a podpůrných prostředků, respektovat jejich možnosti, delegovat odpovědnost na nižší stupně velení a integrovat jejich postupy k dosažení stanovených cílů.

4. Princip hospodárnosti

0416. K vedení operací zpravidla nebude dostatek sil a prostředků. Velitel proto stanovuje, kdy a kde bude koncentrovat úsilí k dosažení úspěchu a jaké síly k tomu použije, což mu umožňuje po zvážení možných rizik připustit existenci přijatelných vlastních slabých míst a na druhotné úkoly využívat jen minimálně potřebnou sílu.

0417. K hospodárnému využití sil přispívá i vzájemně koordinovaná činnost s ostatními druhy sil, sousedy, spojenci a civilními organizacemi.

5. Princip jednoduchosti

0418. Jednoduchá, ale rychlá, energická činnost je nejjistější cestou k dosažení cíle. Složitě plány a z nich vyplývající činnosti zvyšují pravděpodobnost neúspěchu.

0419. Uplatnění tohoto principu vyžaduje od velitelů připravovat jasné a jednoduché plány, vydávat srozumitelné a stručné rozkazy a pro případ vážného narušení plánu mít připraveny další varianty řešení možných situací. To umožňuje rychlou reakci na změny v předpokládaném vývoji situace a podmínek, za nichž je operace vedena.

6. Princip bezpečnosti

0420. Obsahem principu je realizace úsilí za zachování vojenské (bojové) síly, tak aby tato mohla být použita v rozhodující době na rozhodujícím místě. Jeho realizace zahrnuje komplex aktivních a pasivních opatření, jejichž cílem je čelit destrukční činnosti protivníka.

7. Princip morálního stavu vojsk

0421. Důležitost morálky je dána skutečností, že rozhodujícím faktorem vojenské (bojové) síly jsou lidé. Jejich připravenost, motivace a odhodlání jsou jedním z předpokladů úspěchu. Zde plně platí rčení: "stroje nejsou vším, vojáci ano".

0422. Realizace tohoto principu je naplňována morální složkou vojenské (bojové) síly.

8. Princip všestranného zabezpečení

0423. Realizace tohoto principu zahrnuje aktivity zaměřené k udržení nepřetržité akceschopnosti (bojeschopnosti) vojenské (bojové) síly. Kritériem naplnění tohoto principu je zabezpečení vojsk v rozhodující době na rozhodujícím místě. To vyžaduje vytvořit dobře fungující systém, schopný udržovat osoby a zabezpečovat materiálové prostředky na takové úrovni, která umožňuje splnit stanovené úkoly v nejvhodnější kombinaci použití vojenské (bojové) síly.
0424. Je zřejmé, že výše uvedené principy nemohou plně obsáhnout různorodost a mnohostrannost použití vojenské (bojové) síly. Neustále se rozvíjejí, mění se pořadí jejich důležitosti, počet i obsah. Spektrum bojových i nebojových operací a široká škála činnosti vojsk v nich vyžadují formulovat i další oddělené soubory principů.

Principy vedení bojových operací

1. Princip aktivity

0425. Princip vyžaduje jednat efektivně, rozhodně, aktivně a rychleji než protivník. Rozhodnost a aktivita předpokládají nepřetržité úsilí o dosažení a udržení iniciativy a vnucení vlastní vůle protivníkovi a požadují, aby ve všech druzích boje bylo používáno aktivní činnosti. Naplnění tohoto principu vyžaduje schopnost mobility vojsk včetně jejich schopnosti vzdušné přepravy do stanovených prostorů.
0426. V útočných operacích volba směru útoku vytváří velitelům možnosti udeřit na slabá místa protivníka, bránit mu v přijímání účinných protiopatření, paralyzovat jej a dezorganizovat.
0427. V obranných operacích požaduje realizace tohoto principu využití každé příležitosti k aktivní činnosti, k zachování svobody jednání a k postupnému převzetí iniciativy. Schopnost rychlého rozmístění a koncentrace sil na rozhodujících směrech kvalitativně umocňuje tento princip.

2. Princip mobility

0428. Mobilita představuje schopnost bojové síly přesunout se z místa na místo při zachování připravenosti plnit stanovené bojové úkoly.
0429. Rychlost pohybu sil a prostředků má v bojových operacích zásadní význam. Umožňuje předstihnout protivníka v obsazování a ovládnutí výhodných prostorů. Rychlé soustředění a naopak rozptýlení vlastních sil a prostředků umožňuje nejen narušit stabilitu protivníka, ale současně chránit vlastní bojovou sílu před jeho ničivými údery. Mobilita podpůrného systému je důležitá pro zabezpečení nepřetržitého vedení bojových operací.
0430. Stupeň mobility nezávisí jen na technické mobilitě vlastních vojsk, možnostech protivníka ji omezovat a na terénu, ale i na pružnosti myšlení. Proto důležitými podmínkami pro uplatnění principu mobility jsou pružnost velení, spolehlivé a výkonné komunikační a informační systémy.

3. Princip překvapení

0431. Překvapení představuje významnou složku úspěchu. Překvapivá činnost na neočekávaném místě, v neočekávaném čase a vedená neočekávanými způsoby může být při dosahování stanovených cílů rozhodující i v podmínkách, kdy vlastní bojová síla je menší než protivníková.
0432. Toho lze dosáhnout na základě dostatečných informací o protivníkovi, slabých a silných prvcích v jeho předpokládaném záměru činnosti, možnostech jeho sil a prostředků a systému velení. Po důkladné analýze těchto i dalších informací s využitím vlastních, efektivních sil a prostředků, terénu, povětrnostní situace, rozhodnou činností v krátkém čase dosáhnout stanoveného cíle.
0433. Bez překvapení je převaha v rozhodujících bodech operace stěží dosažitelná. I zdánlivě malé překvapení může vést k získání značných výhod. Proto je nutné, aby se velitelé všech úrovní pokoušeli o překvapení, kdykoliv a kdekoliv je to proveditelné. Současně musí mít na paměti, že i protivník se obdobně bude snažit překvapit je. Překvapení samo o sobě mnoho neznamena, pokud získaný efekt není okamžitě využit a rozvinut. Jinak se projeví jeho krátkodobost a dojde k jeho promarnění.
0434. Překvapení by mělo směřovat k ovlivnění myšlení velitelů protivníka. Není podstatné, aby protivník byl zastižen nic netušící, ale aby si nebezpečí uvědomil příliš pozdě na to, aby byl schopen efektivně reagovat. Velitelé proto musí neustále omezovat protivníka svojí předvídatostí, rychlostí konání, originalitou, klamáním a utajením svých záměrů. Získávat informace o jeho činnosti a schopnosti a nepřetržitě provádět ochranu svých systémů velení a EB.

4. Princip informační převahy

0435. Rychlé tempo vojensko-technického pokroku a využívání informačních technologií umožňuje velitelům v kvalitativně lepších podmínkách připravovat, plánovat a řídit použití vlastní bojové síly. V relativně krátké budoucnosti bude práce velitelů neodmyslitelná od práce v digitalizovaném prostředí, uskutečňovaná v jednotném situačním prostředí, s informacemi získávanými a analyzovanými v čase blízkém času reálnému.

Principy vedení nebojových operací

1. Princip pohotovosti sil k okamžitému zásahu

0436. Malá předvídatelnost nevojenských ohrožení a krátká reakční doba na ně vyžadují mít již v míru připravené síly schopné spolupůsobit ve spojeneckém uskupení v mírových operacích mezinárodních bezpečnostních institucí nebo spolupůsobit s ostatními bezpečnostními a záchrannými složkami státu při eliminaci nevojenských ohrožení státu s vysokým stupněm naléhavosti.

2. Princip transparentnosti a důvěryhodnosti

0437. Cíle v nebojových operacích by měly být zřetelné, tak aby nemohly být mylně interpretovány proti sobě stojícími stranami nebo místním obyvatelstvem. Ve stabilizačních operacích motivy, záměry a cíle musí být pochopitelné a jasné všem stranám zúčastňujícím se konfliktu. Každé zanedbání dialogu může způsobit nárůst nedůvěry, což může ztížit přípravu a vedení operace. Důležité je respektování pozic stran v konfliktu, místních zákonů a zvyklostí. Rovněž je třeba se profesionálně chovat, vystupovat a dodržovat kázeň všemi vojenskými osobami.

3. Princip minima nezbytné síly

0438. Mezinárodní právo zabývající se konflikty požaduje, aby vojenská síla byla použita pouze v nezbytném rozsahu a přiměřeně dané situaci.

0439. K eliminaci živelných katastrof, průmyslových a ekologických havárií lze použít vojenskou sílu jen v případech, kdy rozsah a intenzita ohrožení převyšuje možnosti kompetentních orgánů, odpovědných za jejich řešení nebo hrozí nebezpečí prodloužení.

4. Princip nestrannosti

0440. Především v nebojových operacích je nestrannost vojenské síly důležitá k tomu, aby byla zajištěna vzájemná součinnost se všemi stranami, zapojených do konfliktu a získána jejich důvěra. Velitelé musí počítat s tím, že jejich nestrannost bude neustále pod tlakem vnějších okolností podrobována zkoušce.

0441. Mohou vznikat případy, kdy nestrannost nelze zachovat. Použití vojenské síly ve své činnosti v daném případě vychází z příslušných politických rozhodnutí.

5. Princip svobody pohybu

0442. Vojenské síly, které uskutečňují nebojové operace, musí mít zajištěn svobodný pohyb do prostoru a v prostoru operace v souladu s rozsahem stanovených úkolů. Právo svobodného pohybu musí být stanoveno v příslušném mandátu. V průběhu operace musí být chráněno a v případě nezbytnosti i vynucováno.

6. Princip kooperace vojenských sil s nevojenskými složkami

0443. Nebojové operace budou mít bezprostřední dopad na civilní obyvatelstvo a infrastrukturu. Použití vojenské síly v civilním sektoru vyvolává řadu omezení. Proto navázání a udržování spolupráce s civilním obyvatelstvem, státními institucemi a nestátními subjekty a organizacemi v prostoru nebojové operace je nanejvýš důležité. Vhodně zaměřená civilně-vojenská spolupráce umožňuje dosáhnout potřebnou morální a materiální podporu ze strany místních orgánů a obyvatelstva.

Legitimnost použití vojenské (bojové) síly v operacích

0444. Použití vojenské (bojové) síly v bojových operacích je založeno na právu každého státu na individuální a kolektivní vojenskou obranu uznanou článkem 51 Charty OSN. Použití vojenské síly v nebojových operacích vychází z kapitol VI a VII Charty

OSN jako vojenský příspěvek OSN a jiných mezinárodních bezpečnostních organizací a koalic k zachování míru a mezinárodní bezpečnosti. Použití sil a prostředků AČR vychází z Ústavy České republiky a dalších návazných zákonů.

0445. V průběhu provádění vojenských operací musí být respektována příslušná ustanovení mezinárodního práva. Mezinárodní právo o ozbrojeném konfliktu vymezuje rámec pro vojenské operace a stanovuje obecná pravidla jejich vedení.

0446. Ne všechny situace, ve kterých je použita vojenská síla, jsou vymezeny zákony. Pro vedení společných mnohonárodních operací zpravidla velitel společných sil stanovuje pravidla činnosti, která vycházejí z Mezinárodního práva o ozbrojeném konfliktu, a definují rozsah a způsoby použití vojenské síly. Tato pravidla jsou závazná pro všechny síly, tvořící společné uskupení. Současně tato pravidla respektují síly, které jsou pod národním velením a které se nacházejí ve společném prostoru operací. V daném případě se pravidla činnosti sladují a podléhají národnímu schválení. Pravidla činnosti se v průběhu operací mohou přizpůsobovat měnícím se situacím a potřebám.

0447. I přes tato pravidla mají podřízení velitelé právo použít v sebeobraně takovou sílu (vlastní i podřízené síly a prostředky), která je nutná k ochraně lidských životů. Opatření konaná v sebeobraně musejí být bezprostřední a přiměřená a nesmějí být rozšiřována na odvetné nebo trestné akce.

Účinnost a dynamika bojové síly

0448. V soudobém boji vítězí zpravidla ten, kdo s využitím znalostí situace, vyšší mobility a schopnosti zasadit údery a vojska v klíčovém prostoru a ve správném čase naruší soudržnost protivníka, schopnost jeho odporu a vůli k dalšímu boji. Moderní zbraňové systémy, nové druhy munice se zvýšenou účinností a činnost založená na znalostech oproti minulosti nevyžadují masové soustředění a nasazení sil a prostředků v určitém prostoru, ale vyžadují výběr nejúčinnější kombinace sil a prostředků, které je třeba mít na správném místě, ve správném složení a ve správném čase.

0449. **Účinnost** bojové síly vyjadřuje schopnost plnit stanovené úkoly silami a prostředky, které jsou rozvinuty v míře odpovídající vzniklé situaci. Kritériem výkonnosti přestává být početnost bojové síly, ale její „produktivita“, daná účinkem vytvořeným vhodnou kombinací manévru, palebné síly, ochrany a velení.

0450. **Dynamika** bojové síly spočívá v mobilitě a palebné síle daného organizačního celku, který vhodným manévrem a soustředěním palebné síly může měnit poměr sil v rozhodující době na rozhodujícím místě.

Manévr

0451. Manévr je hlavním prostředkem realizace principů soustředění, hospodárnosti sil a překvapení a základním prvkem pro dosažení a udržení převahy a iniciativy. Spočívá v organizované a rychlé změně rozmístění nebo složení vojsk vzhledem k situaci protivníka s cílem vytvořit si nejvýhodnější podmínky pro úspěšné splnění stanoveného úkolu. Umožňuje, v kombinaci s palbou a údery, zachovat si volnost

jednání, zaujímat výhodné prostory, dosahovat překvapení a chránit vlastní vojska. Efektivní manévr a soustředění úsilí a rozhodné údery, zejména údery vzdušných sil, ve chvílích a na místech, kde to protivník nejméně očekává, umožňuje zmocňovat se iniciativy, vyvádět protivníka z rovnováhy a vytvářet situace, se kterými se nedokáže vyrovnat. Jeho provedení musí umožňovat odpovídající technické vybavení jednotek, útvarů a svazků.

0452. Manévr není omezen jen na pohyb vojenské síly. Je spojen s palbou a má svůj vzdušný rozměr. Vzdušný manévr umožňuje jednat rychle a originálně a soustřeďovat síly v krátké době a přemísťovat je na velkou vzdálenost.

0453. Podle cílů a obsahu může být manévr operační a taktický. V obou případech vyžaduje pozemní i vzdušnou mobilnost, znalost protivníka a terénu, účinné velení a řízení, správnou organizaci a spolehlivé zabezpečení (podporu).

0454. Manévr v nebojových operacích vytváří možnost kontroly prostoru operace a svobodu pohybu v něm.

Palba

0455. Palba je rozhodujícím prostředkem pro ničení protivníka a zlomení jeho vůle k odporu. Působí svoji silou, přesností, dobou trvání a dosahem. Vede se na celou hloubku sestavy protivníka. Palba snižuje a postupně vyřazuje bojovou sílu protivníka, brání mu v plánované činnosti, dezorganizuje jeho systém velení a podpory a vytváří podmínky pro manévr vlastních vojsk. Soustředění palby a rychlé přenesení jejího těžiště umožňuje získat na rozhodujících místech palebnou převahu. Správnou volbou místa a času provedení palby může být dosaženo překvapení. Výsledky palby musí být cílevědomě a rychle využity.

0456. V soudobých operacích není cílem vedení palby systematicky a plošně ničit všechny prostředky protivníka, ale především zlomit jeho morální a fyzickou soudržnost a vůli k odporu. Psychické účinky palby mohou být někdy větší než její ničivé účinky.

0457. Ve stabilizačních operacích je důležitým aspektem hrozba použití palebné síly k odstrašení druhé strany před použitím násilí.

Úder

0458. Úder spočívá v krátkodobém, ale rozhodném a účinném ničení protivníka v určitém směru (prostoru). Podle druhu použitých prostředků se mohou uskutečňovat **palebné údery a údery vojsk**. Podle množství použitých prostředků a počtu ničených objektů mohou údery být **hromadné, soustředěné, skupinové a jednotlivé**. Podstata úderu vojsk spočívá ve spojení palby a rozhodného postupu mechanizovaných a motorizovaných svazků, útvarů a jednotek s cílem dokončit rozdrčení protivníka v boji na malé vzdálenosti.

Ochrana

0459. Ochrana je jedním z prostředků, naplňujících princip odolnosti. Má dvě složky. První zahrnuje veškeré činnosti, jejichž cílem je čelit palebné síle a manévru protivníka.

K těmto činnostem patří zajištění, rozptýlení, ukrytí, maskování vlastních sil, klamání, umlčování a ničení průzkumných a palebných prostředků protivníka, protivzdušná obrana, ochrana systému velení a informací. Druhá složka ochrany zahrnuje činnost zaměřenou na udržování dobrého morálního, fyzického a zdravotního stavu vojáků.

0460. Základem ochrany je taková vycvičenost jednotlivce a jednotky, která umožňuje uplatnit všechny dostupné prostředky, způsoby a možnosti ochrany. Důsledky nízké připravenosti k vlastní ochraně nelze vyvážit žádnými opatřeními nadřazeného.

0461. K ochraně využívají vojska aktivní a pasivní prostředky. Nejúčinnějším prostředkem aktivní ochrany jsou palebné systémy a prostředky. Pasivní ochrana zahrnuje komplex protipatření proti účinkům zbraňových systémů protivníka, zbraním hromadného ničení, následkům radiačních, chemických a jiných havárií, vysoce přesným zbraním, elektronickému působení a klamání, nežádoucím účinkům vlastních zbraní a jiné techniky požární ochranu, ochranu zdraví a policejní ochranu.

Velení

0462. Velení je nejdůležitější složkou ovlivňující výkonnost bojové síly. Zabezpečuje zplánování a realizaci stanovených cílů operace, motivaci vojáků, nepřetržité, spolehlivé a pružné řízení vojsk za všech podmínek přípravy a vedení bojové činnosti. Podrobněji je jeho obsah rozpracován v 5. kapitole.

Operační systémy podílející se na realizaci operací

0463. Vojenská (bojová) síla v operacích je používána ve formě operačních systémů.

0464. **Operační systémy** představují souhrn sil, prostředků a jejich činností sloučených v celek ve vzájemné interakci a organizovaných k realizaci cílů operace.

0465. Operační systém se dělí na **bojový podsystém a podpůrné podsystémy**.

0466. **Bojový podsystém** tvoří bojové jednotky, útvary, svazky, z kterých se vytváří hlavní síly a zálohy. Mohou to být i vytvořená úkolová uskupení schopná plnit specifické úkoly dané operace.

0467. **Podpůrné podsystémy** působí ve prospěch bojového podsystému a vytváří se k zabezpečení základních a specifických úkolů operaci. Zahrnují podsystémy **integrující, bojové podpory a zabezpečení**. Podle druhu operace mohou být rozvinuty všechny nebo jen některé z nich.

Zabezpečení operací

0468. Předpokladem dosažení úspěchu v operaci je její všestranné zabezpečení, které se realizuje systémem personální, logistické podpory, zdravotnického zabezpečení, ženijního zabezpečení, chemického zabezpečení, topografického zabezpečení, hydrometeorologického zabezpečení, policejního zabezpečení, zajištění a klamání.

0469. Zabezpečení představuje souhrn opatření, která udržují personál, výzbroj a materiál ve stavu, který umožňuje plnit stanovené úkoly.
0470. **Personální podpora** zahrnuje zajištění nezbytného počtu osob s požadovanými schopnostmi, koordinaci doplňování a případné střídání osob (rotaci) a zabezpečení změn jejich služebního zařazení. Řeší také administrativní činnosti spojené s evidencí vojenských zajatců, padlých a vojenských hrobů.
0471. Dále zajišťuje péči o sociální, duchovní a kulturní potřeby osob, zúčastňujících se operací.
0472. **Logistická podpora** spočívá v koordinovaném plánování, řízení a provádění všech činností a služeb souvisejících s pořízováním, dodávkami a zásobováním, údržbou, vyprošťováním, evakuací, opravami a kalibracemi vojenského materiálu, vojenskou dopravou, přesuny a přepravou osob a veškerého vojenského materiálu, poskytováním služeb logistiky v oblastech péče o vojáka (např. stravování, koupání, zabezpečení materiálem osobního použití, stříhání), stavební a ubytovací (včetně požární ochrany), úklidu bojiště a ekologických služeb, školením, výcvikem a doplňováním personálu logistiky.
0473. Je tvořena opatřeními k podpoře bojové činnosti, podpoře vojsk v operačním prostoru a v mírových posádkách, ke které je vytvářena potřebná logistická infrastruktura.
0474. **Systém logistické podpory** (SLogP) je realizován silami a prostředky logistiky taktického a operačního stupně, který je úzce napojen na centrální úroveň logistické podpory AČR a hospodářství ČR. Uspokojuje materiálové a technické potřeby a zajišťuje služby logistiky a jejich informační podporu pro všechny úrovně plánování logistické podpory AČR v těchto základních procesech:
- pořízování;
 - distribuci, rozmístění;
 - používání, udržování;
 - vyřazování.
0475. **Cílem logistické podpory** je realizace veškerých opatření směřujících k úplnému, včasnému a komplexnímu zabezpečení vojsk, k nimž patří zejména:
- zabezpečení velení a řízení jednotek, útvarů, svazků a zařízení logistiky;
 - výzkum, vývoj, výroba, pořízování, zavedení a používání;
 - materiálové a technické zabezpečení;
 - zabezpečení přesunů a přeprav;
 - poskytování služeb v oblasti péče o vojáky (stravování, vystrojování, koupání a stříhání vojáků, výměna osobního prádla, drobný prodej, ubytování);
 - uzavírání smluvních vztahů s ostatními resorty a dodavateli;
 - školení a výcvik specialistů logistiky;
 - stavebně-ubytovací služba vojsk;
 - pořízování a poskytování ostatních služeb.
0476. **Zdravotnické zabezpečení** jako samostatná součást zabezpečení operací udržuje nejen zdraví vojáků, ale všech osob v prostoru konfliktu nebo působení sil,

zachraňuje životy a obnovuje bojeschopnost raněných a nemocných, zabraňuje vzniku a šíření přenosných onemocnění a hromadných nákaz a zabezpečuje zásobování zdravotnickým materiálem. Uskutečňuje se nepřetržitě ve všech druzích činnosti.

0477. Realizuje se organickými prostředky jednotek, svazků a útvarů, zařízeními vojenského zdravotnictví a vyčleněnými zařízeními civilního zdravotnictví.

0478. V operacích uskutečňovaných na teritoriu ČR je základem zdravotnického zabezpečení kombinovaný polní a územní systém. Ve společných operacích mimo vlastní teritorium se vyšší etapy zdravotnické pomoci uskutečňují ve společných zdravotnických zařízeních, stanovených v pravidlech pro nasazení a ve zdravotnických zařízeních hostitelské země.

0479. V nebojových operacích může být sil a prostředků zdravotnické služby využito k poskytnutí humanitární pomoci civilnímu obyvatelstvu.

0480. Cílem všech forem zabezpečení je vytvořit podmínky pro využití všech druhů zbraní, zvýšení odolnosti vojsk při bojové činnosti, stížení a omezení činnosti protivníka a umožnit rychlý manévr vlastními silami a prostředky v boji

0481. **Policejní zabezpečení** Vojenská policie jako podpůrná složka v rozsahu vymezeném zákonem se podílí na dohledu a spolupráci s civilní policií za účelem sledování dodržování zákonů, udržování pořádku a kázně v prostoru válčiště umožňující plynulý a nerušený průběh vojenských operací.

Kapitola 5

VELENÍ A ŘÍZENÍ V OPERACÍCH

0500. **Velení** je nejdůležitější složkou bojové síly. Je definováno jako pravomoc svěřená veliteli, kterou zákonně uplatňuje vůči svým podřízeným z titulu hodnosti a funkce. Velení zahrnuje pravomoc a odpovědnost velitele za efektivní využití dostupných zdrojů při plánování, organizaci, vedení, koordinaci a řízení vojenských sil za účelem splnění úkolu.
0501. Velení je v podmínkách vedení operací nejdůležitějším faktorem ovlivňujícím splnění úkolu. K hlavním zásadám velení patří objektivnost, předvídavost, samostatnost, rozhodnost, variantnost rozhodování, reálnost a tvořivost. Velení musí být pružné, pevné nepřetržité a utajené.
0502. **Řízení** zajišťuje součinnost a koordinaci činností organických, přidělených a dočasně přidělených sil, aniž by zbytečně omezovalo operační a taktickou volnost podřízených velitelů. Prvek řízení je obsažen ve velení.
0503. Cílem velení a řízení je uskutečnit záměr (rozhodnutí) velitele. Toho musí být dosaženo i při ztrátě spojení. Pro splnění stanovených úkolů je vytvářen **systém velení a řízení**, který musí zabezpečovat :
- spolehlivé velení vojskům a jejich řízení ve všech obdobích a druzích činnosti vojsk,
 - rychlé shromažďování, analýzu a distribuci informací v čase reálném nebo čase blízkém reálnému,
 - vysokou efektivnost, bezpečnost, odolnost vůči technickým prostředkům průzkumu, ničení, elektronického rušení a klamání,
 - rychlé a přesné předávání rozkazů a informací mezi orgány velení,
 - optimální využití času především nepřetržitou výměnou informací mezi nadřízenými a podřízenými (rozkazů, nařízení a situačních hlášení).
- #### Úrovně velení
0504. **Systém velení a řízení AČR** je třístupňový a zahrnuje strategickou, operační a taktickou úroveň velení.
0505. **Strategická úroveň velení** zajišťuje rozpracování a dosahování cílů stanovených politickým vedením státu tak, aby stanovené úkoly byly z hlediska použití dané vojenské (bojové) síly, s danými náklady, zdroji a prostředky splnitelné. Zajišťuje dosahování strategických cílů přípravou, organizací a vedením společných operací AČR v rámci Aliance.
0506. **Operační úroveň velení** zajišťuje dosahování strategických cílů přípravou, organizací a vedením operací. Ve společných mnohonárodních operacích zpravidla spojuje rozličné síly a prostředky různých států a druhů sil v synchronizovaný celek.
0507. Operační velení není dáno konkrétním organizačním stupněm vojenských sil a jejich množstvím. Za určitých podmínek i taktická úroveň velení může nabýt operačního

rozměru, jestliže stanovené cíle, kterých má být dosaženo, jsou operačního nebo i strategického významu.

0508. **Taktická úroveň velení** zajišťuje dosahování především taktických cílů a prostřednictvím nich i cílů operačních. Bezprostředně řídí bojovou a případně i nebojovou činnost v závislosti na poslání, úkolech a situaci daného taktického celku.

0509. **Systém velení a řízení AČR** tvoří :

- organizace velení a řízení,
- procesy velení a řízení,
- prostředky velení a řízení.

Organizace velení a řízení

0510. **Organizace velení a řízení** zahrnuje orgány velení, místa velení (velitelská stanoviště), úkoly a vztahy štábu, jeho pravomoci, odpovědnosti a funkční uspořádání.

1. Velitel a jeho osobnost

0511. Podstatou velení je svrchovaná a odpovědná autorita **velitele**, který vzhledem ke své nedělitelné pravomoci je rozhodující osobností v procesu velení. Velitel řídí podřízené síly a prostředky v souladu se stanovenými právy a povinnostmi. Jeho velitelské schopnosti a osobní kvality jsou jedním z předpokladů dosažení úspěchu v operaci a boji.

0512. **Velitelské schopnosti** vyžadují od velitelů na všech úrovních mít profesionální znalosti, získané na základě zkušeností a studia, které umožňují předvídat vývoj situace, reálně ji hodnotit na základě dostupných informací dovedného a účelného využití práce svých podřízených přijímat včasné a optimální rozhodnutí, vydávat stručné, jasné a splnitelné rozkazy, rozhodně, pružně, iniciativně, důsledně a v případě nutnosti s přiměřenou tvrdostí řídit vojska k dosažení stanovených cílů.

0513. **Osobní kvality** prokazuje velitel svou schopností pružně myslet, jednat odvážně a rychle, ale s rozmyslem, zvládnutím psychické a fyzické zátěže ve složitých situacích, zdravým sebevědomím, schopností vcítit se do postavení a situace podřízených, osobní ukázněností a příkladností.

0514. Velitel musí umět komunikovat nejen se spojenci, ale také s civilními úřady, organizacemi a médii, brát ohled na politickou, právní a lidskou dimenzi činnosti podřízených mu vojsk a být schopný kompromisu ve vypjatých a složitých situacích.

0515. Velitel v procesu velení vydává rozkazy podřízeným tak, aby pochopili cíle, kterých musí být dosaženo, rozuměli jeho záměru, stanovuje podpůrné prostředky, případně je přiděluje podřízeným ke splnění stanovených úkolů; podřízeným vytváří potřebnou volnost pro iniciativní plnění stanoveného úkolu a poskytuje pomoc v případech, kdy je ohroženo jeho splnění.

0516. Pro efektivní velení je důležité místo, odkud velitel velí. Obecně platí, že by měl být tam, odkud v rozhodujících situacích může účinně ovlivňovat činnost podřízených

silami a prostředky, které má k dispozici. Velitel by „měl vidět a být viděn“. To mu umožňuje nejen získávat vlastní přehled o situaci, možnostech svých velitelů a vojáků a včas reagovat na situaci, která by mohla vést ke snížení bojových schopností vojsk.

2. Štáb

0517. Štáb je orgán velitele k uskutečňování a zabezpečení velení a řízení podřízených vojsk. Je hlavním orgánem velení odpovídajícím za včasnou přípravu k vedení bojové činnosti, její všestranné zabezpečení, pevné a nepřetržité řízení činnosti podřízených v jakékoliv situaci.
0518. Obecně se štáb dělí na operační štáb, osobní štáb, speciální štáb a podle druhu činnosti, charakteru operace a stupně velení mohou být vytvářeny i jiné složky štábu. Velitel má právo a možnost vytvořit si takovou organizaci svého štábu, která je potřebná k plnění jeho funkcí.
0519. Operační štáb napomáhá plnit funkce, za které je přímo odpovědný velitel a dohlíží na všechny úkoly, které uložil. Vnitřně se člení na sekce, odbory, oddělení a skupiny, které se podle úrovně velení označují stanoveným indexem (J, G, A, S).
0520. Osobní štáb zahrnuje specialisty potřebné k vyřizování záležitostí, které vyžadují osobní pozornost a kontrolu ze strany velitele.
0521. Speciální štáb zahrnuje orgány náčelníka štábu, zajišťující administrativní, finanční a další potřeby velitelství a štábu.
0522. Náčelník štábu je hlavním štábním důstojníkem, který koordinuje a řídí práci štábu.
0523. Pro velení a řízení mnohonárodních operací se mohou vytvářet společná velitelství různé velikosti a složení. Jejich štáby ve své činnosti využívají standardizovaných vybavení a postupů. Síly a prostředky AČR až do stupně divize mohou plnit úkoly v mnohonárodních operacích pod vlastním velením. Od stupně brigáda (případně i útvar) jsou schopny být v podřízenosti mnohonárodních velitelství.

3. Místa velení

0524. Pro velení vojskům se zřizují místa velení.
0525. **Velitelské stanoviště** je hlavním místem, odkud se uskutečňuje velení podřízeným. Prostor jeho rozmístění určuje nadřízený velitel. Na velitelském stanovišti pracuje velitel a větší část štábu. Rozmísťují se zde též styční důstojníci (skupiny) štábů druhů sil, sousedů, podřízených velitelství a podpůrných prostředků. Činnost na velitelském stanovišti řídí náčelník štábu.
0526. **Záložní velitelské stanoviště** se vytváří ke zvýšení odolnosti velení. Pracuje na redukováných počtech souběžně s velitelským stanovištěm a přebírá velení v případě jeho vyřazení. Přejde-li velitel na záložní velitelské stanoviště, stává se toto velitelským stanovištěm.

0527. **Pomocné velitelské stanoviště** se může vytvářet zpravidla jako dočasný prvek k plnění specifických úkolů přípravy a vedení operace.
0528. **Velitelsko-pozorovací stanoviště** se vytváří buď dočasně nebo trvale především na taktických úrovních velení. U jednotek je jediným místem, odkud se uskutečňuje velení podřízeným.
0529. Místa velení mohou být stacionární nebo polní. Stacionární místa velení se rozmísťují zpravidla ve zodolněných objektech. Polní místa velení se rozvíjejí na základě mobilních prostředků.
0530. Činnost na místech velení zabezpečují velitelské, spojovací, ženijní, chemické a případně i další útvary a jednotky s dopravními a jinými prostředky.

Procesy velení a řízení

0531. Zahrnují principy, opatření a postupy, používané při plánování, vydávání rozkazů, koordinaci a řízení sil a operací k provedení úkolu.

Principy velení

1. Princip jednoty velení

0532. Základem velení a předpokladem úspěchu je jednota velení, které se dosahuje jasně stanovenými cíli a záměrem operace, přesně vymezenými vztahy a pravomocemi jednotlivých stupňů velení a jejich odpovědností za splnění reálně stanovených úkolů.
0533. V mnohonárodních operacích hraje důležitou úlohu vzájemné respektování. To vyžaduje znalosti a zvládnutí základních jednotlicích pravidel, postupů a činností, vzájemnou informovanost, znalost a respektování možností jednotek spojenců a schopnost komunikace v anglickém jazyce. Nezbytná je vzájemná propojitelnost informačních systémů a spojovacích soustav.

2. Princip velení prostřednictvím cílů

0534. Velitel se svým štábem stanovuje jasné a splnitelné cíle a záměr jejich splnění, informuje podřízené velitele o svém záměru, určuje síly a prostředky potřebné k jeho realizaci a uvádí do vzájemného souladu jen ta opatření, která vyžadují koordinaci. Rozkazy formuluje tak, aby v nich bylo přesně vyjádřeno, čeho má být dosaženo, bez stanovení konkrétního řešení. Tím vytváří podřízeným velitelům prostor pro volnost jejich jednání. Tato metoda vyžaduje od velitele schopnost přijmout a vhodným způsobem reagovat na případné chyby svých podřízených. Velitel je povinen zakročit v případech, kdy je ohroženo dosažení stanovených cílů nebo hrozí nepřiměřeně velké ztráty na životech a zdraví vojáků. Volnost jednání velitele může být dočasně omezena příkazy politického nebo vojenského vedení.

3. Princip nedělitelné pravomoci velitele

0535. Velitel je rozhodující osobností v procesu velení. Nese osobní odpovědnost za splnění stanovených cílů (úkolů) a vlastních rozhodnutí. Podřízené řídí v souladu se stanovenými právy a povinnostmi. Jeho štáb je pomocníkem v přijímání a prosazování přijatých záměrů a vůle.

4. Princip pružnosti, pevnosti a nepřetržitosti velení

0536. Realizace tohoto principu vyžaduje od velitelů představitivost, schopnost samostatného úsudku, logického a přemýšlivého velení, včasného přijetí rozhodnutí a jeho rozhodné a důsledné prosazení i v podmínkách měnící se situace. K tomu velitelé využívají standardizované postupy a optimalizují využití času ve prospěch podřízených. Nepřetržitost velení se dosahuje spolehlivým a nahraditelným spojením, vzájemnou informovaností a součinností.

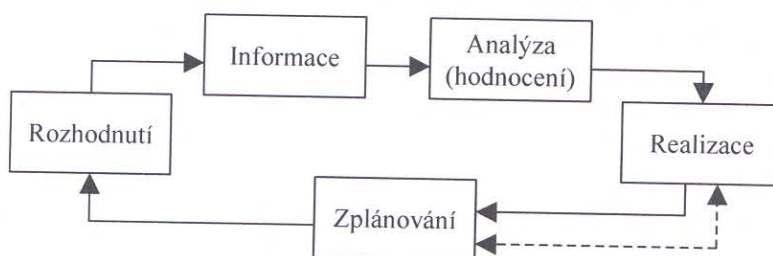
Opatření a postupy velení a řízení

1. Rozhodovací proces

0537. Základem velení je koncepce (záměr) boje velitele, který je produktem rozhodovacího procesu. Na základě koncepce boje probíhá plánování. Plánované úkoly se realizují. Velení a řízení je cyklickým procesem a má kontinuální průběh. Zjednodušený pohled je ukázán na schématu č. 5.

Cyklus velení a řízení

Schéma č. 5.

0538. Rozhodovací proces je dynamický, má multidimenzionální charakter což umožňuje rozhodovat o probíhající činnosti souběžně s rozhodováním a plánováním budoucí činnosti.

0539. V závislosti na konkrétní situaci, možnostech a zvyklostech daného štábu a na čase, který je k dispozici může být rozhodovací proces uskutečňován dvěma základními metodami:

- **Úplný rozhodovací proces**, který bude používán zpravidla mírovém (předběžném) plánování a při přípravě operace, kdy je k dispozici relativní dostatek času a lze průběžně analyzovat různé možnosti (varianty) použití sil a prostředků protivníka (stran účastnících se konfliktu) a vypracovávat tomu odpovídající varianty činnosti vlastních vojsk. Plánování se bude uskutečňovat zpravidla postupně na jednotlivých stupních velení.

- **Zkrácený rozhodovací proces**, kdy dynamicky probíhající situace a nedostatek času nedovolují plně použít metodu úplného rozhodovacího procesu. Plánování činnosti se bude uskutečňovat zpravidla souběžně s podřízenými stupni velení.

2. Plánování

0540. Rozhodovací proces vyústí v plán. Při jeho tvorbě se v závislosti na čase, který je k dispozici, využívají standardní postupy, které obecně zahrnují:

- trvalé shromažďování všech potřebných zpravodajských a vojenských informací, jejich analýzu a hodnocení rizik a hrozeb z nich plynoucích,
- ujasnění úkolu, který má být plněn,
- zhodnocení zdrojů pro plnění úkolů,
- vypracování a porovnání alternativních možností – možných a reálných variant nadcházející činnosti,
- vypracování a schválení záměru,
- zpracování vlastního plánu činnosti (operace) a další plánovací dokumentace.

0541. Je-li pro plánování dostatek času a v blízké době se nepředpokládá použití vojenských sil, bude mít plánování charakter **předběžného plánování**. Výsledným produktem tohoto typu plánování jsou **stálý obranný plán a předběžný plán**.

0542. V reakci na vzniklé krizové situace, ve kterých se uvažuje o použití vojenské (bojové) síly, se provádí **krizové plánování**. Zpravidla bude uskutečňováno v omezených časových podmínkách. Produktem tohoto typu plánování jsou operační plány pro vzniklé situace.

0543. Uvedené druhy plánů tvoří základ pro ostatní formy rozhodování v průběhu vlastního použití vojenské (bojové) síly. Od velitelů to vyžaduje umět současně hodnotit výsledky předchozí činnosti, řídit probíhající činnost, předvídat a plánovat budoucí činnost. Velitel řídí tento proces za použití tvůrčího a intuitivního myšlení, založeného na jeho vlastních znalostech a zkušenostech za využití schopností svého štábu. Musí umět rozpoznat podobnosti a rozdíly mezi plánovanou činností, skutečnými a očekávanými situacemi a v porovnání se stanoveným cílem být schopen přijímat účinná opatření a případně korekce k důslednému naplnění přijatého plánu.

3. Realizace

0544. Realizace přijatého plánu spočívá v promyšlené činnosti velitelů a štábů, zaměřené k co nejefektivnějšímu použití sil a prostředků, k dosažení stanovených cílů operace.

0545. Realizaci stanovených cílů velitelé dosahují vymezením odpovědnosti a delegováním pravomocí na podřízené, ukládáním úkolů, vytvářením podmínek pro jejich splnění, kontrolou jejich plnění a přijímáním opatření pro eliminaci narušení procesu dosahování stanovených cílů.

0546. V rámci procesu velení a řízení se rozhodovací proces, proces plánování a realizace plánovaných opatření při kvalitativních změnách situace cyklicky opakuje.

Prostředky velení a řízení

0547. **Prostředky velení a řízení** jsou určeny k podpoře velení a řízení podřízených a přidělených sil ke splnění bojového úkolu. Jsou základním nástrojem velitele pro shromažďování, předávání, zpracování, distribuci a ochranu informací. Prostředky velení a řízení musí zajistit, aby se informace dostaly na správné místo včas a ve formě, která je rychle použitelná jejími předpokládanými uživateli a umožní vytvořit očekávané aktivity působení na protivníka.

0548. Prostředky velení a řízení zahrnují :

- spojovací vojsko AČR, jeho organizační členění, úkoly a postupy nutné k zajištění podpory velení a řízení ve stanoveném prostoru operací,
- komunikační a informační systémy (KIS),
- řídicí, plánovací, provozní funkce a funkce údržby a zajištění oprav, zajišťované činnostmi spojovacího vojska nebo formou smluvních dodávek služeb od jiných (civilních) subjektů.

0549. **Komunikační a informační systémy se člení:**

a) z **organického hlediska** na:

- komunikační systémy,
- informační systémy,
- speciální systémy, které se dále člení na:
 - senzory,
 - prostředky identifikace „vlastní – cizí“ (IFF),
 - navigační systémy.

b) z **hlediska mobility** na:

- stacionární KIS,
- polní KIS, které se dále člení na:
 - převozní KIS (jsou neschopné provozu během přesunu),
 - mobilní KIS (jsou schopné provozu během přesunu).

c) z **provozního hlediska** na:

- trvale provozované KIS,
- účelově provozované KIS (organická technika spojovacích útvarů připravená k zasazení),
- záložní KIS (uložené v centrálních NZ skladech techniky KIS nebo zabezpečené formou smluvních mobilizačních dodávek).

Kapitola 6

BOJOVÉ OPERACE

0600. V bojových operacích je stanovených cílů dosahováno bojem. Podstatou vedení bojových operací je vnucení vlastní vůle protivníkovi a narušení jeho záměru a operační celistvosti kombinací manévru palby a úderů takovým způsobem, že protivník ztratí možnosti a vůli pokračovat v bojové činnosti.
0601. Bojové operace mohou probíhat různou intenzitou, v širokém spektru bojových činností, vedených jak proti pravidelným silám protivníka, které vedou standardní bojové činnosti, tak proti nepravidelným silám a ozbrojeným skupinám, pro které je charakteristický guerillový (partyzánský) způsob boje.
0602. **Bojové operace**, uskutečňované proti pravidelným silám protivníka, budou v soudobých podmínkách zpravidla **mnohonárodní a prováděny společně jednotlivými druhy sil**. Budou mít většinou charakter **společných operací velkého rozsahu**. Příprava a vedení těchto operací se uskutečňuje pod velením velitele společných sil.
0603. Tento druh operací vyžaduje velkou strategickou a operační mobilitu, kombinovanou s politickou a vojenskou pružností. Jednotlivé operace druhů sil, které v rámci společné operace působí synergickým účinkem, se provádějí podle zásad použití těchto druhů sil.
0604. Proti nepravidelným silám a ozbrojeným skupinám mohou být v řadě případů vedeny operace, uskutečňované uskupením taktického rozsahu.

Druhy bojových operací

Pozemní operace

0605. Jsou vedeny pozemními silami s využitím účinku operací vedených ostatními druhy sil k obsazení a udržení prostoru, obnovení teritoriální celistvosti a k dosažení konečné porážky protivníka. Zahrnují v sobě útočné a obranné činnosti. Podle převažujícího charakteru bojové činnosti a stanoveného cíle mohou být **útočné nebo obranné**.

Vzdušné operace

0606. Vzdušné operace jsou koordinované série leteckých akcí, určených k dosažení specifického strategického cíle. Vzdušné operace mohou být útočného, obranného nebo podpůrného charakteru. Zásady bojového použití vzdušných sil jsou dány vojensko-strategickou koncepcí a jejími strategicko-operativními principy.
0607. Vzdušné operace jsou vedeny vzdušnými silami v koordinaci s ostatními druhy vojsk a ozbrojených sil, jako samostatný akt anebo ve prospěch operace velkého rozsahu, případně i jako její součást, může být uskutečněna strategická vzdušná

operace, která je zaměřena proti stěžejním prvkům systému protivníka. Cílem je zlikvidovat schopnost a vůli protivníka pro pokračování ozbrojeného konfliktu.

Výsadkové operace

0608. Jsou to operace, které umožňují překvapivé zasazení pěších, aeromobilních nebo speciálně vycvičených jednotek k ničení důležitých cílů, k ovládnutí rozhodujících prostorů nebo vedení speciální bojové činnosti v hloubce sestavy protivníka.
0609. Vzdušná mobilita výše uvedených sil dává společným operacím další vlastnosti jakými jsou rychlost, rozsah a pružnost. To umožňuje vytvářet nepřetržitý tlak na protivníka, blokovat jeho síly, vytvářet pocit nejistoty v jeho týlových prostorech, ničit důležité objekty, dobývat a udržet klíčové terénní body do spojení se s pozemními silami a pod.
0610. Omezená pozemní mobilita, bojové možnosti a zranitelnost vzduchem přepravovaných a vysazovaných sil vyžaduje jejich nepřetržitou palebnou a jinou podporu a co nej přesnější načasování spojení s vlastními pozemními jednotkami.
0611. Výsadkové operace jsou proveditelné za podmínek alespoň dočasně vybojované vzdušné nadvlády.

Pozemní operace

Zásady vedení pozemních útočných operací

0612. **Útok** je základním druhem boje. Je to hlavní prostředek, jímž může velitel vnutit svou vůli protivníkovi. Jedině útočnou činností lze získat a udržet iniciativu, rázně využít každé výhody, přenést boj do hloubky sestavy protivníka a dosáhnout stanovených cílů i konečného vítězství v boji. Proto útočné operace jsou rozhodujícími bojovými operacemi.
0613. Útok spočívá v ničení protivníka, v rozvrácení jeho sestavy, v rázném postupu vlastních vojsk do jeho hloubky s využitím palby a manévru, v ničení nebo zajímání jeho živé síly, zmocňování se zbraní a vojenské techniky a ovládnutí klíčových prostorů a důležitých objektů.
0614. V pozemních operacích se útok vede na zvolených směrech, kde bylo dosaženo převahy na úkor směrů (úseků), kde se budou šetřit síly nebo se povede obrana.
0615. Jakmile je útok zahájen, musí se vést rozhodně, v rychlém tempu, vytrvale ve dne, v noci a za každého počasí.

Cíle útoku

0616. **Hlavním a obecným cílem útoku je zbavení schopnosti protivníka klást odpor a ovládnutí důležitých prostorů.**
0617. Útok však může být veden i s omezenými cíli, které ve svém souhrnu napomáhají dosažení konečného cíle. S takovými cíli může být proveden útok ve formě:

- **klamného útoku** k poutání protivníka nebo k odvrácení jeho pozornosti,
- **demonstračního útoku**, jehož cílem je zastrašit protivníka a odradit ho od vedení bojových aktivit,
- **předstihujícího útoku** k rozvrácení předpokládaného útoku protivníka, v zabránění v přeskupení jeho sil a prostředků apod.,
- **dílčího útoku** vedeného k demoralizaci protivníka, získání výhodnějšího postavení apod.,
- **protizteče, protiúderu** vedené k úderu do boku a týlu protivníka k získání iniciativy a dosažení zvratu v dosud vedeném obranném boji.

0618. Cíl, k jehož dosažení se útok vede, musí být přesně definován. K realizaci stanoveného cíle musí být vyčleněna odpovídající bojová síla.

0619. Cíl v útočné operaci bude zpravidla určen **v hloubce** protistojícího uskupení protivníka, tak aby narušil jeho operační odolnost a zlomil jeho vůli k odporu. Podřízeným mohou být stanovovány k jeho dosažení **postupné cíle**.

0620. Cíl útoku vedeného s omezeným úkolem bude zpravidla určen, tak aby odpovídal záměru, se kterým se vede a možnostem jednotek, které útok vedou.

Charakteristické rysy útoku

0621. **Útok je charakteristický soustředěním sil, jejich překvapivým použitím, rychlostí, pružností, vytrvalostí a smělostí postupu do hloubky sestavy protivníka.**

0622. Toho se dosahuje:

- útokem na protivníka v situaci, kdy je nejvíc zranitelný,
- překvapivým útokem na slabá místa protivníka,
- soustředěním rozhodujících sil na rozhodujícím směru,
- udržováním nepřetržitého tlaku na protivníka,
- pružnou změnou směru a úsilí útoku.

0623. **Útok na protivníka v situaci, kdy je nejslabší a nejvíce zranitelný**, je útokem maximálně účinným a efektivním. Oslabení protivníka se dosahuje úsilím o dosažení překvapení, nepřetržitým rozvrácením jeho sestavy, vnucováním mu svojí vůle a udržováním iniciativy. Zranitelnosti protivníka se dosahuje dovedným ovlivňováním jeho záměrů, vmanévrováním sil a prostředků protivníka do nevýhodných prostorů a činnostmi, které neočekává.

0624. **Překvapivý útok na slabá místa protivníka** umožňuje zahájit činnost v rychlém tempu, vyvádí protivníka z rovnováhy a brání mu přijímat účinná protipatření. Velitelé musí brát v úvahu, že útok na slabiny, které neomezují volnost jednání protivníka, je neproduktivní. Musí předpokládat, že i protivník se bude snažit vmanévrovat útočící vojska do nepříznivé situace vytvořením (imitováním) vlastních klamných (zdánlivých) slabých míst.

0625. **Soustředění rozhodujících sil na rozhodujícím směru** s rychlým rozvíjením počátečního úspěchu a následným rozptýlením sil umožňuje využívat dočasně získanou převahu k ochromení schopnosti protivníka rychle a efektivně reagovat, nedovoluje mu odpoutat se a znovu nabýt rovnováhy. Soustředování úsilí musí být organizováno rychle a skrytě, tak aby soustředění sil nepředstavovalo výhodné cíle pro úder a palby protivníka.
0626. **Udržování nepřetržitého tlaku na protivníka** nutí protivníka k improvizaci. Protivníkovi nesmí být umožněno, aby se vzpamatoval ze šoku vyvolaného počátečním útokem. Velitel musí vnutit protivníkovi takový ráz činnosti, který mu nedovolí převzít iniciativu. Toho může dosáhnout manévrem, palbou, paralelně probíhajícími činnostmi a narůstáním úsilí k udržení nebo zvýšení tempa útoku.
0627. **Pružná změna směru a úsilí útoku** umožňuje efektivně využít výsledků bojové činnosti těch uskupení, která mají největší úspěch. Umění měnit směr útoku a rychle přesouvat úsilí je důkazem schopnosti velitele prosadit svůj záměr útoku, proniknout do záměru protivníka a zabránit mu v jeho realizaci, pochopit a reagovat na konkrétně vzniklou situaci.

Formy útoku

0628. V závislosti na situaci mohou vojska útočit na protivníka, který se brání, útočí nebo odchází (ustupuje).
0629. **Útok z chodu** se zpravidla uskutečňuje z výchozího nebo jiného prostoru, který je mimo dostřel většiny hlavnového dělostřelectva protivníka. V průběhu přesunu se svazky (útvary, jednotky) rozvinují do bojové sestavy a po rozvinutí provádějí zteč z chodu.
0630. **Útok z přímého dotyku s protivníkem** se obvykle uskutečňuje po přeskupení sil nebo vystřídání vojsk. Při útoku z přímého dotyku s protivníkem se útočícím brigádám, praporům a rotám určuje výchozí prostor a menším jednotkám východiště k útoku.
0631. **Střetný boj** je charakterizován jako oboustranný čelní útok. Cílem je zpravidla rozdrčení útočícího protivníka v krátkém čase, převzetí iniciativy a vytvoření vhodných podmínek pro další činnost.
0632. **Pronásledování** je charakterizováno útokem na protivníka, který ustupuje, nebo který se snaží zdržovat. Obvykle k němu dochází v průběhu úspěšného rozvíjení útoku nebo zahájí-li protivník záměrně ústup.

Formy útočného manévru

0633. K udržení převahy se využívá různých forem manévru, jejichž cílem může být soustředit síly k překonání odporu protivníka, vytvoření co nejvýhodnějších podmínek pro rychlý postup do hloubky sestavy protivníka, k jeho obejití a k vedení nenadálých úderů do boku a týlu protivníka z různých směrů. To umožňuje spolu s palbou a úderem rychlým tempem a současně probíhajícími činnostmi na různých směrech a v různé hloubce efektivně ničit protivníkovu bojovou sílu.

0634. K základním formám útočného manévru patří:

- čelní úder,
- průlom,
- obchvat,
- obejití,
- prosakování (infiltrace).

0635. K provedení manévru uzpůsobují velitelé členění sestavy vojsk, která v sobě zahrnuje **hlavní síly, zálohy a výkonné prvky podsystémů zabezpečujících operační (bojové) činnosti.**

Obsah pozemní útočné operace

0636. Vedení útočné operace se uskutečňuje souběžnými nebo postupnými a vzájemně se doplňujícími bojovými činnostmi, kterými mohou být:

- bojová činnost v hloubce sestavy protivníka,
- útok a ničení protistojícího uskupení protivníka,
- bojová činnost záloh ve prospěch splnění hlavního úsilí útoku,
- bojová činnost k zabezpečení hloubky sestavy vlastního uskupení.

0637. **Bojová činnost v hloubce sestavy protivníka** se vede nepřetržitě v průběhu celé operace s cílem omezovat možnosti působení protivníka na útočící vojska, dezorganizovat jeho systém velení, izolovat zálohy a tříštit úsilí protivníka.

0638. **Útok a ničení protistojícího uskupení protivníka** se uskutečňuje využitím palebného ničení, slabých míst a mezer v uskupení protivníka k rychlému pronikání do hloubky a provedením úderů do jeho boků a týlu s cílem zabránit protivníkovi v organizování odporu v hloubce a v ovládnutí a udržení klíčových prostorů.

0639. **Bojová činnost záloh ve prospěch splnění hlavního úsilí útoku** umožňuje udržet takové tempo útoku, které umožňuje předstihnout protivníka v přijímání protiopatření jeho silami v dotyku a bližší operační hloubce, umožňuje přenášet úsilí na nový výhodnější směr a vytváří možnosti k přechodu do pronásledování.

0640. **Bojová činnost k zabezpečení hloubky sestavy vlastního uskupení** zajišťuje volnost jednání vlastních sil a prostředků v týlu útočného uskupení a chrání je před působením protivníka.

Zásady vedení pozemních obranných operací

0641. **Obrana** je základním, ale ne rozhodujícím druhem boje. Obrana může zabránit protivníkovi v dosažení úspěchu, umožňuje udržet prostor, získat čas, způsobit ztráty protivníkovi nebo jej odrazit, ale nemůže zajistit vítězství. Proto obranné operace jsou považovány za důležitou, ale ne rozhodující formu vedení ozbrojeného konfliktu. Vyžadují vytrvalé hledání příležitosti k přechodu do útoku.

0642. Úspěšná obrana zahrnuje nejen obranné ale i útočné činnosti, které se vzájemně prolínají a doplňují a tak umožňují ušetřit síly a prostředky k vedení aktivní činnosti

na jiných důležitých směrech nebo k převzetí iniciativy v prostoru, v němž jsou pro převzetí iniciativy vytvořeny podmínky.

0643. Obrana může být vedena z vlastního rozhodnutí nebo může být vynucena protivníkem, případně dalšími okolnostmi.

Cíle obrany

0644. Hlavním a obecným cílem obrany je odrazit (zastavit) útok protivníka, který je v převaze, vyčerpat jeho síly, zbavit jej iniciativy a vytvořit podmínky k přechodu do útoku.

0645. Dalšími cíli obrany mohou být:

- udržet strategicky, operačně nebo takticky důležité prostory a objekty,
- získat čas k přísunu záloh, nebo k provedení přeskupení sil a prostředků,
- ušetřit síly a prostředky na určitém směru tak, aby na jiném mohlo být dosaženo převahy sil,
- zabezpečit boky uskupení vedoucího útočnou operaci (útok).

Požadavky kladené na obranu

0646. Obrana je charakterizována odolností, aktivitou, úporností a pružností.

0647. **Odolnost obrany** spočívá ve schopnosti čelit všem prostředkům a činnostem, které protivník používá ke zničení či zbavení schopnosti klást organizovaný odpor vlastních vojsk.

0648. **Aktivita obrany** spočívá v nepřetržitém působení na protivníka dostupnými prostředky bez vyčkávání a pouhé reakce na jeho činnost.

0649. **Úpornost obrany** spočívá v kladení vytrvalého a účinného odporu protivníkovi spojené s nepřetržitou snahou o udržení celistvosti obrany bez pomýšlení na ústup.

0650. **Pružnost obrany** spočívá ve schopnosti vojsk co nejrychleji reagovat na vývoj situace a přecházet k aktivním formám činnosti.

0651. Úspěšnosti obrany se dosahuje:

- nepřetržitou zpravodajskou činností,
- maximálním využitím předností obrany,
- dovedným skrytím a eliminací slabin obrany,
- narušením přípravy protivníka k útoku a snížením jeho úderné síly,
- udržením celistvosti obrany,
- skloubení obrany s útočnými činnostmi.

0652. **Využití předností obrany** spočívá v tom, že velitel má zpravidla být omezenou možností volby terénu, ve kterém obranu povede. To umožňuje připravit si varianty obrany a maximálně využít čas k maximálnímu možnému ženiijnímu vybudování prostoru obrany a k vytvoření jeho potřebné infrastruktury. Dovedně organizovanou obranou lze útočníka průběžně oslabovat a stavět před něj stále nové a nevýhodné

situace. To umožňuje dosáhnout úspěchu i proti protivníkovi, který je v několikanásobné převaze.

0653. **Skrytí a eliminace slabin obrany** je životně důležité proto, že protivník se bude snažit uplatnit svou sílu proti slabým místům obránce. To vyžaduje uspořádat obranu nešablonovitě, efektivním palebným systémem zajišťovat boky, mezery a styk se sousedními jednotkami a dovedně usměřovat protivníka do prostorů, ve kterých jeho činnost neumožňuje dosáhnout úspěchu.

0654. **Narušení přípravy útoku protivníka** vyžaduje zasáhnout do příprav útoku protivníka včas, rychle a tak hluboko (daleko), jak je to možné. Podstatou snížení úderné síly protivníka jsou dobře načasované a správně umístěné údery a palby, které protivníkovi způsobí velké ztráty a dezorganizaci jeho sil, naruší jeho záměr, nutí jej k improvizaci a zbaví jej nebo do značné míry omezí volnost jeho jednání.

0655. **Udržení celistvosti obrany** je základní podmínkou k tomu, aby při převaze útočícího protivníka bylo možno jeho postup usměřovat do prostorů výhodných pro jeho zastavení a zničení. Velitelé musí být schopni rychle přenášet úsilí obrany, zachovat funkčnost palebného systému a systému ženijních zátarasů a jejich soulad s manévrem záloh a volných sil k efektivnímu ničení pronikajícího protivníka a k aktivní činnosti.

0656. **Skloubení obrany s útočnými činnostmi** v překvapivém a pro protivníka nepředvídatelném sledu je základním způsobem, jak kompenzovat nebo překonat jeho převahu, vytvořit podmínky pro volnost jednání a převzetí iniciativy kdekoli a kdykoli je to možné.

Formy obrany

0657. V závislosti na síle, složení a záměrech protivníka, situaci, úkolu a možnostech vlastních vojsk, charakteru terénu, povětrnostních podmínek a cílech obranné operace může mít obrana různé formy.

0658. **Manévrová obrana** je založena na kombinaci obranného a útočného boje a boje na zdrženou tak, že i za cenu dílčí ztráty území umožňuje způsobit útočníkovi co největší ztráty, vyčerpat jej, vnutit mu způsob činnosti výhodný pro obránce a umožňuje uchovávat vlastní síly pro následující rozhodnou bojovou činnost. Umožňuje, pokud je dočasná ztráta určitého prostoru přijatelná, rozvinout poměrně malé síly vpředu a vytvářet silnou zálohu v hloubce k provedení rozhodujícího protiúderu. Vyžaduje dostatečnou hloubku prostoru, ve kterém se vede a dostatečnou pohyblivost sil a prostředků obránce. Boj na zdrženou je formou manévrové obrany, jejíž cílem je získat čas.

0659. **Poziční obrana** se zaměřuje na udržení stanoveného prostoru úpornou obrannou činností vojsk v obranných postaveních a aktivní činností malých mobilních záloh. V závislosti na úkolu, možnostech vojsk a terénu je její hlavní úsilí položeno blíže k přednímu okraji. Je závislá na včasném zjištění hlavního úsilí protivníka a rychlém a dovedeném soustředění sil a prostředků v prostorech nejvýhodnějších pro vedení obrany. Poziční obrana předpokládá další následnou činnost, tak aby bylo možno dosáhnout rozhodující porážky protivníka.

0660. V operačním měřítku bývá uplatňována kombinace obou forem obrany, kdy statické prvky se využívají k zadržení, usměrnění, vysílení a zastavení protivníka a dynamické prvky k úderům, manévru do boku a týlu protivníka a jeho zničení. To od velitelů vyžaduje přizpůsobit obranu dané situaci a možnostem bojové síly bez ztrnulého lpění na jednotlivých formách.

Obsah obranné operace

0661. Vedení obranné operace se uskutečňuje souběžnými nebo postupnými a vzájemně se doplňujícími bojovými činnostmi:

- bojová činnost v hloubce sestavy protivníka,
- bojová činnost krycích sil (v případě, že se vytvářejí),
- bojová činnost v hlavním prostoru obrany,
- bojová činnost záloh ve prospěch hlavního úsilí obrany,
- bojová činnost v hloubce prostoru obrany.

0662. **Bojová činnost v hloubce sestavy protivníka** se vede v průběhu celé operace s cílem oslabovat a omezovat útočné možnosti protivníka, narušovat přesun a rozvinování hlavních sil, izolovat zálohy a dezorganizovat systém velení a zásobování.

0663. **Bojová činnost krycích sil** se vede s cílem zdržovat hlavní síly protivníka, usměrnit jejich postup do prostorů výhodných pro jejich ničení vlastními vojsky, vyčerpávat je, působit jim ztráty a donutit je k předčasnému rozvinutí. Tím vytvářet podmínky k posílení obrany na směrech útoků protivníka v hlavním prostoru obrany.

0664. **Bojová činnost v hlavním prostoru obrany** je rozhodující pro udržení celistvosti obrany, narušení kompaktnosti protivníka, způsobení mu rozhodujících ztrát, jeho zastavení a vnucení mu svého způsobu činnosti.

0665. **Bojová činnost záloh ve prospěch hlavního úsilí obrany** umožňuje naplnit požadavek aktivity, převzít iniciativu a vytvořit podmínky k následné útočné činnosti.

0666. **Bojová činnost v hloubce prostoru obrany** zajišťuje volnost použití sil a prostředků v hloubce prostoru obrany a spolehlivé všestranné zabezpečení bránících se vojsk.

Vzdušné operace

0667. Základní podmínkou úspěšného použití vzdušných sil je vytvoření situace, která dovolí efektivní využití vzdušného prostoru vlastními silami. Při střetnutí s protivníkem, který je schopen vzdušných operací, je dána priorita vzdušným operacím k dosažení požadované úrovně kontroly vzdušného prostoru. Kontrola vzdušného prostoru utváří operační prostor, ve kterém vlastní (spojenecké) jednotky mohou efektivně působit se současným zajištěním proti napadení protivníkem.

0668. Získání kontroly vzdušného prostoru vytváří podmínky pro úspěšné vedení všech operací pozemních i vzdušných sil. Jakmile je dosažena dostatečná kontrola

vzdušného prostoru, může být využit bojový potenciál letectva k podpoře společných operací.

0669. Vzdušné síly nejsou použity pouze k získání a udržení vzdušné převahy, ale také jako podporující nebo nezávislá síla v dosažení vojenských cílů operace.

Charakteristické znaky vzdušných sil.

0670. Charakteristickými znaky jsou rozsáhlé manévrovací schopnosti, schopnost rychlé reakce a možnost pronikat do hloubky území protivníka. Letectvo má možnost neočekávaných úderů z jednoho prostoru do jiného a při maximální účinnosti. Charakter jeho činnosti bude především záviset na povaze ohrožení a úkoly plněné letectvem v operaci a boji musí odpovídat specifiku tohoto ohrožení a jeho bojovým možnostem. Vlastnosti a možnosti letectva umožňují využití principu útočné akce. Vhodným využitím útočné akce lze dosahovat, obnovovat a udržovat iniciativu v útočných i obranných vzdušných operacích.

0671. Požadavek účinného plnění úkolů letectvem znamená, že struktura velení a řízení vzdušných sil bude v podstatě založena na jednotě velení a řízení společného leteckého úsilí. Dosáhnout jednotu vzdušných operací a zajistit, že možnosti a schopnosti letectva budou použity na základě požadavků operační situace znamená nutnost aplikovat určité základní principy. Patří k nim:

- centralizované velení a řízení,
- procvičování systémů velení a řízení,
- decentralizované použití vzdušných sil.

0672. Systém velení a řízení musí poskytovat nezbytné informace o každé úrovni velení, která plánuje, organizuje, koordinuje a vyžaduje vzdušnou podporu.

0673. Použití vzdušných sil je závislé na leteckých základnách, pružném využití vzdušného prostoru, informacích a vyžaduje nezbytnou podporu.

0674. Závislost na informacích. Vzdušné síly mohou být úspěšné pouze tehdy, když budou informace o silách a prostředcích protivníka k dispozici ve správném čase a v přiměřeném množství.

0675. Počet vzdušných prostředků je často nepostačující a navíc tak jako všechny druhy sil, jsou zranitelné na zemi proti útoku ze vzduchu. Efektivní provedení vzdušných operací závisí na širokém rozsahu pozemní podpory (PVO, opatření proti ZHN, logistika, provozuschopnost letecké techniky).

Druhy vzdušných operací.

0676. **Vzdušné operace proti letectvu.** Plánování, organizace, rozvinutí a použití letectva za účelem zadržování nebo ničení nepřátelských leteckých sil. Rozlišuje se mezi ofenzivní a defenzivní operací proti letectvu. Nezbytnou součástí je umlčování protivzdušné obrany protivníka. Ofenzivní operace proti letectvu mají za cíl zničit, narušit nebo omezit bojový potenciál vzdušných sil protivníka. Mohou zahrnovat hlídkování ve vzdušném prostoru, údernou činnost letectva a umlčování PVO protivníka. Defenzivní operace proti letectvu zahrnují všechna opatření, které jsou

určena k narušení nebo snížení účinnosti letecké činnosti protivníka. Zahrnují použití aktivních zbraňových systémů PVO, jako je stíhací letectvo, protiletadlové řízené střely země – vzduch doplněné o pasivní ochranná opatření.

0677. **Vzdušné operace proti pozemním silám.** V operacích proti pozemním silám se letectvo používá společně s vlastními (spojeneckými) pozemními silami. Operace jsou vedeny s cílem podpořit pozemní operace a tím snížit bojový potenciál protivníka neutralizací, zdržením nebo ničením jeho pozemních sil. Dosah, pružnost a koncentrace síly letectva bude doplňovat záměry velitelů pozemních vojsk ohledně způsobů použití vlastních sil a nabízí příležitost, jak vést operace souběžně a udržet jejich tempo.
0678. **Strategická vzdušná operace.** Tyto operace jsou prováděny strategickým nebo operačním stupněm velení a jejich pozadí je formováno politickými cíly a omezeními. Strategický útok je prováděn do hlavního těžiště sestavy protivníka nebo na životně důležité objekty, včetně prvků velení, strategických ekonomických zařízení a infrastruktury. Vzdušné údery jsou vedeny s cílem zničit a rozvrátit vojenské nebo civilní kapacity do stavu, který zabezpečuje jejich neutralizaci pro další vývoj situace na válčišti. Zahrnují shromažďování strategických informací.
0679. **Letecké operace bojové podpory.** Jsou určeny ke zvýšení bojových možností letectva, zahrnují vzdušnou přepravu, vzdušný průzkum a pozorování, systém uvědomování, bojovou pátrací a záchrannou službu.
0680. **Podpurná činnost.** Kategorie vzdušných operací uvedené výše jsou možné pouze s integrovanou podporou. Zde se rozlišuje mezi vzdušnými operacemi bojové podpory a nebojovými podpurnými operacemi.

Řízení vzdušných sil

0681. Rozdělení úsilí vzdušných sil je stanovení a předurčení celkového očekávaného úsilí na procenta a/nebo priority, která by měla být věnována různým vzdušným operacím a/nebo geografickým prostorům po určitou dobu. Rozdělení je konečnou odpovědností velitele společných sil. Velitel vzdušných sil je odpovědný za doporučení, jak rozdělit úsilí vzdušných sil.
0682. **Společná protivzdušná obrana.** Principy společné protivzdušné obrany jsou:
- dosažení kontroly vzdušného prostoru,
 - včasné uvědomění před vzdušnou aktivitou protivníka,
 - členění obrany,
 - koordinace vzdušných operací,
 - centralizace velení a decentralizované provádění vzdušných operací.
- Velitel společných sil obvykle bude určovat velitele protivzdušné obrany. Velitel protivzdušné obrany bude vytvářet integrovaný protivzdušný systém a zpracovávat společný plán PVO, který bude zaručovat efektivní působení vzdušných sil v prostoru společných operací.
0683. **Řízení ve vzdušném prostoru.** Odpovědnost za řízení ve vzdušném prostoru ve společných operacích má velitel společných sil. Tento velitel může delegovat pravomoci na podřízeného velitele, zpravidla na příslušného velitele vzdušné složky.

Společný mnohonárodní rámec bojových operací

0684. V soudobých podmínkách budou mít bojové operace zpravidla vždy společný a mnohonárodní charakter. K jejich vedení se vytváří společné úkolové uskupení, jehož úkolem je splnit jasně definované a vymezené strategické nebo operační cíle v prostoru operace vedené aliančními silami. Dosahování stanovených cílů je založeno na společné alianční doktríně (AJP-01) a schopnosti jednotlivých sil efektivně a účinně spolupracovat. AČR je připravena podílet se na vytváření společného úkolového uskupení hodnotou až vševojskové divize.
0685. Jako orgán velení tohoto uskupení se vytváří velitelství společného úkolového uskupení, které představuje mnohonárodní alianční velitelství, složené z představitelů sil a složek, účastnících se operace a ve velikosti odpovídající složení uskupení a stanovených strategických (operačních) cílů.
0686. Velitel společného uskupení disponuje po dobu stanovenou k dosažení strategických (operačních) cílů pravomocí velet jednotlivým druhům sil účastnících se operace, koordinovat jejich činnost a koncentrovat jejich úsilí. Prosazuje, aby operační otázky řešili velitelé jednotlivých sil a složek co nejúčinnějším a nejefektivnějším způsobem.
0687. Způsob použití spojeneckých sil v bojových operacích je definován v Pravidlech nasazení, která jsou závazná i pro síly pod národním velením, plnící úkoly v prostoru společné operace.

Ukončení bojových operací

0688. Bojové operace budou zpravidla ukončeny dosažením stanovených strategických nebo operačních cílů.
0689. Bojové operace mohou přerůst jedna v druhou. Mohou vznikat i situace, kdy cíle bojové operace a jejich dosažení vytváří podmínky pro uskutečnění následné nebojové operace.
0690. V závislosti na vzniklé situaci může být v rámci dokončovací fáze operace (případně následné operace) řešen následující okruh problémů:
- odpoutání proti sobě stojících vojenských uskupení,
 - stažení vojsk za stanovenou demarkační linii (nárazníkovou zónu),
 - obnova bojeschopnosti vojsk,
 - obnova systému velení a řízení vojsk,
 - pomoc při návratu evakuovaného obyvatelstva, orgánů státní správy a při postupné normalizaci života na území postiženém důsledky ozbrojeného konfliktu,
 - převedení správy území z vojenských orgánů na civilní,
 - asanace bojiště, odminování terénu a objektů,
 - monitorování radiační, chemické a biologické situace,

- monitorování epidemiologické situace a opatření k eliminaci nákaz a další.

0691. Dopravní systém se ponechává ve válečné organizaci do ukončení odsunu vojsk. Návrat vojsk bude zpravidla probíhat s nadnárodní podporou. Včlenění do mírových organizačních struktur a případná demobilizace je národní záležitostí.

Kapitola 7

NEBOJOVÉ OPERACE

(OPERACE REAGUJÍCÍ NA KRIZE MIMO čl.5)

0700. V současném geopolitickém prostředí rozsah a význam nebojových operací značně vzrostl a tento trend lze vzhledem k novým civilizačním hrozbám očekávat i v budoucnosti. Tyto operace reagují na situace, ve kterých vojenská síla přispívá a pomáhá účinně zvládat konfliktní situace, ovlivňuje politické prostředí, chrání lidské životy a pomáhá zmírňovat následky přírodních, ekologických a případně jiných katastrof, při nichž síly ostatních orgánů odpovědných za jejich řešení jsou nedostatečné nebo neschopné stanovené úkoly plnit.

0701. AČR je připravena podílet se na nebojových operacích mezinárodních bezpečnostních struktur, záchranných a humanitárních operací v zahraničí vyčleněnými silami do jednoho mechanizovaného praporu a jedné speciální roty a jednotek logistické podpory schopnými vzdušné přepravy spojeneckými prostředky. Pro plnění humanitárních úkolů mimo území ČR jsou připravovány a vysílány záchranné týmy předurčené záchranné a výcvikové základny.

1. Stabilizační operace

0702. Stabilizační operace jsou víceúčelové operace nestranně vedené na podporu mandátu organizací jako OSN nebo OBSE, zahrnující použití vojenských sil, diplomatické a humanitární organizace a jsou určeny pro dosažení platného politického uspořádání (podporu míru) nebo jiných podmínek, určených mandátem.

Principy stabilizačních operací.

0703. Odlišná povaha stabilizačních operací vyžaduje vzít v úvahu mnoho dalších principů, kterým je nutno dát potřebný důraz a objasnění. Zejména nestrannost, souhlas a překážky v použití sil musí být vzaty do úvahy jako základní doktrinální postupy, které řídí vojenské činnosti při výkonu operace.

0704. **Rozdělení operací na podporu míru:**

c) **Operace pro vynucení (prosazení) míru – (peace enforcement)** jsou typem stabilizační operace mající charakter bojového zasazení. Souhlas všech zneprátených stran není podmínkou pro jejich vedení. Jsou uskutečňovány v souladu se VII. kapitolou Charty OSN. Operaci na vynucení míru často předchází veřejná demonstrace politické vůle k použití vojenských prostředků. Použití vojenské síly je vyjádřeno mandátem a upřesněno pravidly použití síly, specifickými pro každou konkrétní operaci.

d) **Operace na odvrácení (prevenci) konfliktů – (conflict prevention)** zahrnují škálu iniciativ od diplomatické úrovně až po preventivní přepravu a rozmístění vojsk. Jejich cílem je zabránit, aby spory nepřerostly v ozbrojená střetnutí nebo se nerozšířily. Z vojenského hlediska se jedná o komplex možných opatření, počínající vysláním misí vojenských pozorovatelů a preventivním rozmístěním

vojsk v prostoru zasazení konče. To umožňuje i demonstrovat odhodlání a rozhodnost mezinárodního společenství prosadit mírové řešení konfliktu.

- **Preventivní rozmístění (preventive deployment)** je činnost, která znamená rozmístění sil v krizové oblasti, jejichž schopnosti, kapacity a přítomnost jsou dostačujícím prostředkem k prevenci vypuknutí konfliktu.

- e) **Operace pro udržení míru – (peace keeping)** jsou operace realizované po zahájení konfliktu s cílem dosáhnout mírového urovnání, zastavení palby apod. I když představují především širokou škálu diplomatických jednání, pokusů o smíření, izolaci, může být vojenská síla použita k prosazení sankcí v případech, kdy to je nezbytně nutné.
- f) **Operace pro vytváření (budování) míru – (peace building)** jsou prováděny zpravidla po ukončení konfliktu. Jsou zaměřeny k podpoře, přestavbě a posílení politického systému, institucí a infrastruktury. Cílem je konsolidovat mírový proces a zamezit zvratu směrem k obnovení konfliktu. Do operace nasazené vojenské síly neomezují svoji činnost výhradně jen na vojenské aktivity, ale podílejí se na obnovení životně důležité civilní infrastruktury a odstranění následků způsobených konfliktem.

2. Podpůrné operace

- a) **Humanitární operace** jsou definovány jako mise prováděné ke zmírnění lidského utrpení, zvláště v podmínkách kdy odpovědné osoby a instituce země nejsou schopny nebo případně nejsou ochotny poskytnout adekvátní pomoc obyvatelstvu. Humanitární operace mohou být vedeny v souladu s mírovými operacemi nebo jako samostatný úkol a mohou předcházet nebo doprovázet humanitární aktivity vykonávané specializovanými civilními organizacemi.
- b) **Odstraňování následků pohrom** je těsně spjato s humanitárními operacemi. Jde o pohromy (živelní pohromy, průmyslové havárie nebo kombinované události-viz úvodní rozdělení) čímž se rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.
- c) **Pátrací a záchranné práce** uskutečňované v součinnosti s civilními záchrannými sbory.
- d) **Nebojové evakuační operace** jsou vojenské operace vedené s cílem zajistit bezpečnou evakuaci určených nebojujících osob.
- e) **Vojenská pomoc/podpora civilním představitelům** spojuje všechny vojenské aktivity, které zajišťují dočasnou podporu civilním organizacím nebo úřadům, jestliže souhlasí se zákony a které jsou vykonávány, když okolnosti nebo stav nouze přesahuje možnosti civilních úřadů.

Možné úkoly vojenských sil ve stabilizačních operacích

0705. Síly a prostředky Armády ČR, zasazované v mnohonárodních bezpečnostních silách se podřizují zvláštním požadavkům vyplývajících z příslušného mandátu a konkrétně stanovených podmínek, za kterých se příslušná operace uskutečňuje.
0706. **V mírových operacích** mandát OSN představuje legitimní oprávněnost k zasazení na podporu míru. Ve Směrnici pro státy poskytující vojska a ve Směrnici pro zasazení definuje Rada bezpečnosti OSN vojenské úkoly, které vycházejí z ujasněných politických cílů. S těmito cíli a úkoly musí být vojska seznámena a musí jim být objasněny. Chybné jednání jednotlivce nebo malé skupiny může negativně ovlivnit úspěch mírové operace.
0707. Vojska provádějící mírové operace se musí členit tak, aby mohla kdykoliv nezávisle a pružně reagovat na změny úkolu a situace a disponovala schopností eskalace a deeskalace. Jejich výzbroj se stanovuje vzhledem k cílům dané operace a podmínkám, za kterých se uskutečňuje. Měla by odpovídat potenciálu a schopnostem konfliktních stran.
0708. Vojska při zasazení jsou podřízena mnohonárodním orgánu velení zpravidla jako národní příspěvek. K tomu se vytvářejí technické předpoklady především k zajištění interoperability rozličných národních systémů velení a řízení a odpovídající výměna informací o úkolech a situaci.
0709. Možnými úkoly vojsk provádějících mírové operace mohou být:
- a) **Pozorování a monitorování**, které hraje důležitou roli při stabilizaci situace v prostoru operace. Zahrnuje sledování aktivit konfliktních stran v průběhu plnění přijatých dohod a včasné vyhodnocování získaných informací k případné výstraze a přijetí nezbytných ochranných opatření k zamezení vzniku nebo eskalace konfliktu. Vojáci plnící úkoly v pozorovacích a monitorovacích misích zpravidla nebudou ozbrojeni a jsou povinni zachovávat statut nestrannosti. Neměli by plnit své úkoly v prostorech, kde dochází k porušování dohod mezinárodního práva.
 - b) **Dohled** nad plněním dohod a smluv mezi znesvářenými stranami jako je například zastavení palby, kontrola zbraní, výměna zajatců apod.. Vojenské jednotky plnící tyto úkoly budou zpravidla ozbrojené.
 - c) **Zprostředkovatelské mise**, uskutečňované formou rozmístění mírových jednotek mezi znesvářené strany, které přestaly mezi sebou válčit, s cílem dosáhnout stabilizace situace. Mírové jednotky pro plnění tohoto úkolu budou vždy ozbrojené a dostatečně silné k udržení svých postavení. Mohou být podporovány dalšími pohotovostními jednotkami.
 - d) **Preventivní zasazení a přítomnost vojenských jednotek**, které pokrývají širokou škálu možných úkolů, přispívajících k podpoře a dodržování zákonů, nařízení a veřejného pořádku.

- e) **Zřízení a kontrola vyhrazených prostorů**, které přispívají k ochraně místního obyvatelstva, uprchlíků a podpůrných organizací pracujících v konfliktem postižené oblasti.
- f) **Zajištění pohybu** k udržení a bezpečnosti pohybu vlastních sil a **omezení pohybu** znesvářených stran. Uvedené úkoly se plní kontrolou pozemních komunikací a klíčových bodů, zřizováním bezletových zón a ochranou konvojů.
- g) **Demobilizace znesvářených stran a jejich odzbrojení** v prostoru operace k prosazení opatření k dodržování mírových dohod a příměří. Uvedené úkoly plní mírové síly dostatečně vyzbrojené a zabezpečené tak, aby byly schopny udržet klid a pořádek v prostoru nasazení.

0710. **V operacích pro vynucení (prosazení) míru**, i když jejich cílem není zničení ozbrojených jednotek znesvářených (nebo jedné ze znesvářených) stran může být bojové použití vojsk časté. Vedle způsobů a zásad vedení soudobého boje, uvedených v předchozích částech doktríny musí být vojenské síly a prostředky účastníci se tohoto typu operace připraveny k následujícím činnostem:

- a) **Násilné prosazení sankcí**, prováděné s hrozbou použití zbraní s cílem zamezit získávání zásob, surovin a zbraní, které by mohly posílit ekonomickou a vojenskou sílu kterékoliv ze zneprátených stran. Sankce mohou být uskutečňovány pomocí blokády, izolace prostoru, zákazu letů a dalšími opatřeními.
- b) **Násilné oddělení konfliktních stran**, kdy situace vyžaduje jejich násilnou separaci uskutečněnou aktivní činností s cílem vytvořit demarkační čáry a demilitarizované zóny. Tím se současně mohou vytvářet podmínky pro následnou zprostředkovatelskou úlohu mírových sil.
- c) **Bojová činnost proti ozbrojenému odporu**, ve kterém se vojenské aktivity provádí v souladu se zásadami, uvedenými v 6. kapitole.

Je důležité, aby po splnění cílů operace pro vynucení (prosazení) míru přešly mírové síly na aktivity charakteristické pro upevnění (budování) míru. Tento požadavek může v praxi znamenat i vystřídání mírových sil, které byly použity ve fázi vynucení míru.

Ukončení nebojových operací

0711. Nebojové operace, které byly realizovány jako reakce na ohrožení a krize, jejichž vznik byl vyvolán společenskými příčinami se ukončují zpravidla v situaci, kdy státní orgány a orgány místní samosprávy jsou funkční a jsou schopné plnit své úkoly bez vnější pomoci.

0712. Nebojová operace se ukončuje stažením vojsk. Stažení musí být uskutečňováno v souladu s politickým vývojem a může probíhat ve formě **rychlého, pomalého nebo částečného stažení**.

Kapitola 8

ZABEZPEČENÍ OPERACÍ

0800. I když bojové a stabilizační operace budou probíhat téměř výlučně v mezinárodním rámci, pod odpovědností velitele mnohonárodních sil a pod mnohonárodním velením, je zabezpečení přípravné a dokončovací fáze operace v národní odpovědnosti.
0801. **Přípravná fáze operace** začíná po předchozím rozhodování na politické a vojenské úrovni poté, kdy náčelník Generálního štábu AČR obdržel rozkaz k zahájení přípravy operace. Končí předáním vyčleněných a připravených sil pod operační velení (řízení) velitele mnohonárodních sil.
0802. Na základě rozhodnutí politického vedení státu stanovuje ministr obrany složení sil a prostředků AČR a jmenuje jejich velitele. Formování vyčleňovaných sil se uskutečňuje na bázi organických prvků existujících jednotek.
0803. Zabezpečení osob, nasazovaných mimo území státu, se zajišťuje silami a prostředky MO v duchu zákonných ustanovení.
0804. Logistická podpora, zdravotnické a policejní zabezpečení se při operacích mimo území státu zajišťuje silami a prostředky AČR, s využitím pomoci spojenců, civilních organizací nebo podpory hostitelským státem. Ve prospěch logistické podpory vyčleňovaných sil a prostředků se vytváří národní podpůrný prvek s nímž zdravotnická služba úzce spolupracuje.
0805. **Ve fázi vedení operace** se v rámci národní odpovědnosti uskutečňují doplňování osob, rotace jednotek, duchovní péče a sociální zabezpečení rodinných příslušníků. Logistická podpora nasazených sil je realizována národním podpůrným prvkem.
0806. **V dokončovací fázi operace**, která začíná předáním vyčleněných sil pod národní velení, se po provedených přesunech jednotlivé části zpětně včleňují do mírových organizačních struktur. Následná péče se věnuje personálu, který byl zasazen, počínajíc lékařskými prohlídkami až po udělení dovolených a dosažení pohotovosti k plnění dalších úkolů. Zprovozňuje se použitá technika a výzbroj a obnovují se zásoby a logistická soběstačnost zasazených jednotek.
0807. **Zabezpečení operací, uskutečňovaných výhradně silami a prostředky AČR pod národním velením**, se uskutečňuje v závislosti na charakteru a úkolech operace vlastními silami a prostředky a formou podpory vojsk.
0808. Logistická podpora je realizována systémem logistiky taktického a operačního stupně, který je napojen na subsystém armádní a mimoresortní logistiky.
0809. Zdravotnické zabezpečení je realizováno kombinovaným polním a územním systémem, v němž se využívají síly a prostředky polní zdravotnické služby spolu se zdravotnickými zařízeními AČR a zařízeními civilního zdravotnictví na daném teritoriu.

0810. Policejní ochrana se realizuje v rozsahu úkolů stanovených Zákonem o Vojenské policii č. 213/2000.Sb. v oblastech její působnosti.

0811. Důležitým aspektem zabezpečení operací je včasné a správné informování veřejnosti. Spolu s úzkým stykem s rodinnými příslušníky napomáhá formovat a udržovat podporu veřejnosti a má vliv na morální stav vojsk při plnění jim stanovených úkolů.

Kapitola 9

PŘÍPRAVA A ROZVOJ VELITELŮ, ŠTÁBŮ A VOJSK

Rozvoj osobnosti velitelů a vojáků

0900. Bez lidí, schopných pracovat ve všech kategoriích vztahů, a celém spektru konfliktů, splnit stanovené úkoly nelze.
0901. Velitelé musí být připraveni úspěšně řídit podřízené při činnosti v různorodém operačním prostředí a v národních i mnohonárodních uskupeních při společném úsilí všech druhů vojsk.
0902. Velitelé všech stupňů velení musí být schopni jednat se znalostí dané problematiky a převzít odpovědnost v rámci stanovených cílů při rozumné míře rizika. To vyžaduje postupně plně profesionalizovat velitelský sbor i na nejnižších stupních velení. Zvyšování profesionálních kvalit se realizuje vzdělávacím systémem a výcvikem, probíhajícím po celou kariéru vojenského profesionála.
0903. Neméně náročné požadavky jsou kladeny na vojáky. Složitost situací, jejichž řešení budou vojáci vystaveni, vyžaduje silné osobnosti schopné správně reagovat nejen svými intelektuálními kvalitami a vycvičeností, ale i fyzickou a psychickou připraveností. Voják musí být osobností, která respektuje obecné hodnoty lidskosti a i v těch nejsložitějších situacích zůstává vždy myslícím člověkem. Složitost nových technologií bude klást zvýšené nároky na umění vojáků ovládat nejmodernější (zbraňové) systémy spolu s kvalitní přípravou záloh.

Příprava velitelů, štábů a vojsk

0904. Vzdělávání vojenských profesionálů a zvyšování jejich odborné kvalifikace je zajišťováno systémem vojenského školství, doplňovaného u některých odborností vzděláváním v zahraničí a případně i v civilních vzdělávacích zařízeních. Systém kariér, založený na osobních schopnostech a kvalifikačních předpokladech, musí zabezpečovat potřebnou prostupnost mezi velitelskými a štábními funkcemi.
0905. Výcvik je trvalým úkolem AČR a cestou, jak připravovat velitelský sbor, štáby a vojska k případnému nasazení.
0906. Mírová příprava velitelů a štábů musí zajistit zvládnutí zásad vedení bojových a nebojových činností a jejich zabezpečení obecně a při působení ve společných operacích a osvojení si standardizovaných i nestandardních postupů při řešení různorodých situací při možných ohroženích státu.
0907. Mírový výcvik AČR je zabezpečován mimo jiné systémem přímého nástupu odvedenců do výcvikových středisek druhů vojsk, kde absolvují základní výcvik jednotlivce a specialisty. Zdokonalovací výcvik specialisty a sladění jednotek až do stupně rota (baterie) se uskutečňuje v organických jednotkách. Velitelé na úrovni velitele útvaru a výše mají právo stanovovat cíle výcviku v souladu s předpokládaným způsobem bojového použití jim podřízených jednotek. Konkrétní

opatření se rozpracovávají ve směrnících (plánech) přípravy vojsk na příslušný výcvikový rok bez zasahování do pravomoci a odpovědnosti podřízených velitelů.

0908. Výcvik před zasazením se upravuje s ohledem na dobu přípravy, která je k dispozici a na možné úkoly předpokládaného zasazení s využitím poznatků, získaných z vyhodnocení předchozích zasazení. Současně se sladuje vytvořené uskupení pro zasazení a uskutečňují se cvičení jednotlivých stupňů velení. Výcvik pro nastávající zasazení se uskutečňuje s využitím všech prostředků, které jsou k dispozici v mírových posádkách a ve výcvikových prostorech podle zpracovaného kalendářního plánu, s předpokladem jeho pokračování i v prostoru zasazení.
0909. Výcvik v době zasazení se uskutečňuje s cílem přizpůsobit se konkrétním podmínkám zasazení, zvládnutí nových způsobů činnosti, sladění osob, které přišly jako doplňky, střídání nebo výměna a jejich přizpůsobení se dané výzbroji a technice. Ve společných mnohonárodních operacích se uskutečňuje podle pokynů velitele mnohonárodních sil.
0910. V souladu se stávající legislativou se zasazení v době míru mimo území státu zúčastňují vojáci z povolání a dobrovolníci z řad připravených a vycvičených záloh. Vojáci základní služby mohou být zasazeni ve stavu ohrožení a válečném stavu státu v souladu s institutem mimořádné služby. Při zasazení s mobilizačním doplněním se plánuje a provádí zdokonalovací výcvik mobilizovaných osob s cílem obnovy jejich použitelnosti.

Kapitola 10

MÍROVÉ A VÁLEČNÉ DOPLŇOVÁNÍ OS ČR

Mírové doplňování OS ČR

1000. OS ČR jsou doplňovány **na základě branné povinnosti**. Občané České republiky se připravují k obraně státu a osobně se účastní plnění úkolů OS ČR.
1001. Branná povinnost **zahrnuje** odvodní povinnost a další povinnosti stanovené branným zákonem.
1002. Odvedenci se povolávají **do základní (náhradní) služby** ve čtyřech nástupních termínech. Základní výcvik probíhá ve výcvikových střediscích. Po vykonání základní (náhradní) služby se vojáci zařazují do zálohy.
1003. Za stavu **ohrožení státu probíhají pravidelné a dobrovolné odvody**. Na základě nařízení vlády mohou být odvody pozastaveny podle potřeb doplňování OS ČR. Odvedenci jsou **povoláni do mimořádné služby**.
1004. **Za válečného stavu** občané podléhají branné povinnosti a dosud neodvedení mají **mimořádnou odvodní povinnost**. Občané, kteří byli odvedeni při pravidelných odvodech před vyhlášením válečného stavu, při pravidelných nebo dobrovolných odvodech se **povolávají do mimořádné služby**.

Úhrada ztrát a válečné doplňování OS ČR

1005. Hlavní zásadou úhrady ztrát a obnovení bojeschopnosti svazků a útvarů OS ČR je vytvoření dostatečných zdrojů, jejich pohotovosti a vytvoření informačního a přepravního systému, který umožní, aby byly povolány, připraveny a dodány včas na správné místo.
1006. Plánují se úhrady ztrát u útvarů nasazených v operacích mimo čl. 5 Washingtonské smlouvy, úhrady ztrát u útvarů za války na vlastním teritoriu, úhrady ztrát u útvarů za války na cizím teritoriu a válečné doplňování.
1007. Úhradu ztrát je nezbytné soustavně realizovat silami a prostředky útvaru, svazku, svazu, ale i prostředky velení AČR. Uskutečňuje se stanovenými postupy v působnosti funkcionářů na jednotlivých velitelských stupních.
1008. Organizace úhrady ztrát a obnovy bojeschopnosti závisí na rozsahu zdrojů, na pohotovosti těchto zdrojů k použití, na záměru vedení bojové činnosti a na požadavcích k vytvoření dalších útvarů.
1009. Z hlediska rozsahu ztrát lze jejich úhradu uskutečňovat v průběhu bojové činnosti, v přestávkách bojové činnosti. Při velkých ztrátách, jejichž důsledkem je podstatné snížení bojeschopnosti útvarů, je vhodné vyvést je do zálohy. Při ztrátě bojeschopnosti útvaru je nezbytné jej k obnově bojeschopnosti vyvést z bojové činnosti.

1010. Řešení ztrát v uvedených obdobích vyžaduje aby v sestavách vojsk byly v pohotovosti nezbytné, organizované zdroje pro úhradu ztrát. K tomu je potřeba rozvíjet a válečně vytvářet speciální organizační struktury jimiž jsou záložní doplňovací prapory a záložní doplňovací pluky, výcviková střediska pro základní výcvik, výcviková střediska druhů vojsk a služeb, organizační prvky štábů, vojenské školy a průchodní střediska VÚO.
1011. Při řešení úhrad ztrát u útvarů nasazených v operacích mimo čl. 5 Washingtonské smlouvy vzhledem k tomu, že se jedná o plnění úkolů v mírové situaci, nemohou být ztráty uhrazovány vojáky v záloze a věcnými prostředky (VP). Úhrada je prováděna vojáky z povolání převelením z mírových počtů ostatních útvarů. Úhrada je řešena mírovými organizačními strukturami a speciální organizační struktury pro řešení ztrát nejsou vytvářeny.
1012. Při řešení úhrady ztrát u útvarů za války na vlastním teritoriu se využívají zřízená **průchodní střediska**, která soustřeďují vojáky v mimořádné službě, kteří byli nadpočetní, ztratili spojení s vlastními útvary, byli propuštěni ze zdravotnických zařízení nebo byli zadrženi orgány Vojenské policie.
1013. Provádějí se zde mimořádné a dobrovolné odvody, z vojáků v mimořádné službě a odvedenců sestavují jednotky a útvary a odesílají je do výcvikových zařízení.
1014. Výcviková zařízení (výcviková střediska, školy, výcvikové a mobilizační základny a záložní doplňovací útvary jednotlivých druhů sil) provádějí odborný výcvik s jednotlivci a jejich stmelení do jednotek, organizují odesílání těchto jednotek k útvarům požadujícím úhradu ztrát, vytváří jednotky, formují útvary a na základě požadavků organizují jejich přepravu do prostoru převzetí.
1015. Při řešení úhrady ztrát za války na cizím teritoriu jsou vytvářeny speciální organizační struktury pro řešení úhrady ztrát a jejich přeprava do prostoru nasazení. Těmito strukturami jsou řešeny i otázky návratu a přijetí zbytků útvarů z bojiště, pokud tyto nejsou ponechány u doplňovací jednotky vytvořené u národního podpůrného prvku k řešení úhrady ztrát.
1016. V případě nasazení svazku do velikosti brigády se úhrada provádí rotací z jednotek vytvořených a vycvičených na vlastním teritoriu.
1017. V případě nasazení divize se pro úhradu ztrát využívají útvary jednotlivých druhů sil, které zůstaly k dispozici po zmobilizování a nové jednotky, které se vytvářejí z přebytků použitelných vojáků v záloze a VP.
1018. Vytvořené jednotky a útvary jsou po stmelení přesouvány péčí národního podpůrného prvku do doplňovací jednotky vytvořené u tohoto prvku.
1019. Při řešení válečného doplňování jsou podle požadavků a vývoje situace na bojišti vytvářeny nové útvary a svazky.

1020. Nové jednotky, útvary a svazky se vytvářejí z přebytku použitelných vojáků v záloze a věcných prostředků, které zůstaly k dispozici po zmobilizování a byly nakoupeny z výroby a od spojenců.
1021. Jejich vytváření zabezpečují určené válečné organizační struktury, v jejichž působnosti je válečné doplňování a zabezpečení přepravy nových útvarů do prostoru nasazení.
1022. Po ukončení mimořádných opatření demobilizací se válečné struktury převádí zpět do mírového stavu, provádí se vrácení věcných prostředků nebo jejich finanční úhrada.

ZÁVĚR

1100. Doktrína AČR dává návod, jak efektivně používat síly a prostředky AČR při společné činnosti v soudobých operacích a při zajišťování národních úkolů obrany a bezpečnosti státu. Její užití má cyklický průběh. Poznatky z bojových nasazení a cvičení, rozvoj vojenského myšlení, nové technologie a měnící se politické prostředí vyžadují její průběžnou aktualizaci a při kvalitativních změnách i přepracování. Vydání Doktríny AČR je krokem k tomu, jak usnadnit příslušníkům velitelského sboru AČR porozumět a vypořádat se s různorodými situacemi, s nimiž mohou být konfrontováni.
1101. Součástí Doktríny AČR jsou podpůrné doktríny (doktríny jednotlivých oblastí), zabývající se specifickými činnostmi ve prospěch společné činnosti sil a prostředků AČR při podpoře národních zájmů a při společném působení s ozbrojenými silami spojenců.
- **Personální doktrína** poskytuje základní vodítka a postupy pro velitele, vztahující se k personálnímu zabezpečení operací.
 - **Doktrína vojenského zpravodajství** vymezuje základní principy a činnosti zpravodajství a průzkumu ve vojenských operacích.
 - **Operační doktrína** odráží specifika činnosti ve společných operacích a řeší problematiku organizace velení vojskům v operacích.
 - **Logistická doktrína** řeší problematiku logistické podpory operací v celém spektru logistických služeb a ve zdravotnickém zabezpečení a podporu spojeneckých sil při jejich činnosti na území ČR.
 - **Doktrína systémů velení a řízení** řeší problematiku systémů podpory velení ve vojenských operacích.
 - **Doktrína pozemních sil** řeší problematiku činnosti a použití pozemních sil ve vojenských operacích.
 - **Doktrína vzdušných sil** řeší problematiku činnosti a použití vzdušných sil ve vojenských operacích.
 - **Doktrína sil územní obrany** řeší problematiku mobilizačního rozvinutí vojsk, obranu a ochranu objektů důležitých pro obranu státu, operační přípravu území a poskytnutí národní podpory hostitelskou zemí silám Aliance.

POUŽITÁ LITERATURA:

BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY, Praha 2001

VOJENSKÁ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY, Praha 2001

STRATEGICKÁ KONCEPCE NATO PRO 21. STOLETÍ, návrh 1999

SPOLEČNÁ ALIANČNÍ PUBLIKACE (ALLIEND JOINT PUBLICATION) 01/B/ - AJP-01/B/, 2000

DOKTRÍNA POZEMNÍCH SIL – ATP-35/B/

DOKTRÍNA VZDUŠNÝCH SIL – ATP-33/A/

DOKTRÍNA POZEMNÍHO VOJSKA KRÁLOVSKÉ NIZOZEMSKÉ ARMÁDY (LANDMACHT ROYAL NETHERLANDS ARMY MILITARY DOCTRINE), 1996

BRITSKÁ OBRANNÁ DOKTRÍNA (BRITISH DEFENSE DOCTRINE)

VELENÍ VOJSKŮM (TRUPPENFÜHRUNG). Návrh předpisu Bundeswehru HDV 100/100, 1997

PŘÍRUČKA PRO VOJENSKÉ POZOROVATELE OSN (UNITED NATIONS MILITARY OBSERVERS HANDBOOK) 1995

VÝKLADOVÝ SLOVNÍK POJMŮ A DEFINIC NATO - AAP-6 „Modifikace 2“, Praha 2001